

MAGYAR LAP

* 3 Let

...a postala plátta i
aprobáril Dir. Gen. F

Negys. Ramaszetter Róbert urnak

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 227 (1373) szám * Szerda, 1936 október 7

Főmunkatárs:
dr Gyárlás Elemér

A cseh és olasz pénzürték leszállítása további kihatá- sokat indít el a Dunavidék államaiban

Ausztria is értékcsökkentési tervekkel foglalkozik. — A cseh
koronát tizenhatnál is több százalékkal akarják apasztani

Prágából jelentik: Jólétesült körök közlése szerint a cseh korona értékcsökkenése miatt nemcsak az olasz lira csökkentésével kell számolni, hanem az osztrák schilling értékleszállítása is valószínű. A dunai államok közül ugyanis az ipari jellegűek versenye áll elő, ha egyikük olcsóbb pénzzel vásárolhat nyersanyagot a dunai körzetben. Tehát úgy az olasz, mint az osztrák ipari termelésnek a cseh értékcsökkenéssel föl kell vennie a versenyt.

A cseh szociáldemokrata párt máris attól tart, hogy az olasz rendszer miatt hatástalan marad a cseh korona értékcsökkenése. Ezért a cseh szociáldemokraták körében olyan nézet van kialakulóban, hogy nagyobb arányú aláértékelés szükséges, mint az eredetileg tervezett tizenhat százalék. Keddre újabb minisztertanácsot hívtak össze. Rövidesen messzemenő elhatározásokra van kilátás.

Prágából jelentik: A csehkrona aláértékelésére vonatkozó törvényjavaslat szövege még mindig nem készült el véglegesen.

Legkésőbb szerda délelőttre azonban föttélenül el kell készülnie, mert szerdán délelőtt tizenegy órára összehívták a képviselőházat, csütörtökre pedig a szenátust. A cseh közvélemény biztosra veszi, hogy legkésőbb

Jugoszlávia a nyugati pénzürtékcsökkenések kivédésére a behozatali kereskedők befizetéseiből tartalékalapot képez

Belgrádból jelentik: A jugoszláviai nemzeti bank érdekes módszert talált ki a nyugati pénzürtékcsökkenések kivédésére. Hétfőn elrendelte, hogy a Svájcól és Franciaországból szállított áruk árát a behozatali kereskedők a nemzetközi kiegyenlítési számlára felerészben a régi, a másik felét az új svájci vagy francia frankérték szerint fizessék. Ebből a befizetett összegből a bank természetesen az egész árat az új frankértékben utalja át, s így a befizetés másik felerészének a régi értékig való különbségéből fölöslegek állanak elő.

A jugoszláv nemzeti bank így bizonyos tartalékalapot képez, amelyből kárpótlásban akarja részesíteni azokat a külföldi cégeket, akiket a nyugateurópai valuták értékleszállítása miatt veszteség éri.

A belgrádi tőzsde jelentése szerint a márka és a font árfolyamai több ponttal emelkedtek. A kormány kijelentette, hogy amennyiben Románia, Magyarország és Ausztria nem csökkenti pénzürtékét, úgy Jugoszlávia sem fogja aláértékelni a dinárt.

A magyar kormány változatlanul kitar az eddig bevált valuta-technikai rendszer mellett.

Budapestről jelentik: A lira negyven-

péntekre a parlament mindkét háza jóváhagyja a csehkrona értékcsökkenéséről szóló törvényjavaslatot és az szombaton már meg is jelenhetik.

Olasz üzenet Ausztriának és Magyarországnak.

Rómából jelentik: A lira értékcsökkenésével kapcsolatban az olasz kormány értesítést küldött a római egyezmény másik két aláíró hatalmának, Ausztriának és Magyarországnak. Az értesítésben közölte, hogy ami kereskedelmi viszony éppen a római egyezmény folytán a három állam közt létrejött, azt Olaszország jövőben is fenntartani, sőt fejleszteni kívánja.

Rómából jelentik: Hétfőn minisztertanács volt, mely alkalmával a lira aláértékelését tárgyalták. A lapok közlése szerint Mussolini feltűnően hangoztatta, hogy

az olasz kormány tartós gazdasági megállapodásokat akar kötni. A pénzürtékben valami új nemzetközi állandóság létrehozatalára törekszik.

Végül akarja vetni azoknak a bizonytalan és örökké átmenetként ható állapotoknak, amelyeket a deviza kényszer-gazdaság kinövésai idéztek elő.

A minisztertanács a további tárgyalások során a búza vámját mázsánként 75-ről 47 lírara szállította le.

százalékos értékcsökkenésével kapcsolatban ismételt felvetődött, hogy a magyar pénzürték is a szorosabb olasz-magyar kereskedelmi viszony folytán nem szorult-e igazodásra. Erre nézve a magyar kormány illetékes intéző körei következő nyilatkozatot tettek:

— Újból és teljes határozottsággal ki kell jelentenünk, hogy Magyarországon semmiféle belső pénzügyi intézkedésre nincsen szükség és a kormánynak nincsen szándékában ilyen életbeléptetni. A magyar kormány változatlanul kitar az eddig bevált valuta-technikai rendszer mellett.

Magyarország ugyanis már régebben életbeléptette a külföldi üzlethátéknél a felár-rendszert, amely lehetővé teszi, hogy a felár a pénzürték-változás különbségei szerint változzék.

Eppen azért Magyarország nyugodtan néz szembe Csehszlovákia valuta-leértékelésével is, mert a felár-rendszer ez esetben is kiegyenlíti a pénzürtékek különbségeit.

— Akik nyereszkesedési okokból a hivatalos felár-rendszertől eltérő feltételekkel kötöttek akár Olaszország, akár más állam felé üzleteket, azokra a magyar állam nem lehet tekintettel. Az ilyen üzletekből előálló veszteségek kizárólag csak az illető nyereszkesedőket terhelhetik.

A spanyol polgárháboru miközöttünk

(Negyedik cikk.)*

A genfi Népszövetség multheti közgyűlési napjain a madridi népfrent-kormány külügyminisztere, Delvayo kikelt az ellen, hogy az államok benemavatkozási egyezményben állapodtak meg a spanyol polgárháborura vonatkozólag. Ő igényelte, hogy az államok igenis avatkozzanak be a madridi népfrent-kormány javára, mert ellenkezőleg: „a benemavatkozás egyet jelent a fölkelők javára való beavatkozással.” Ez az igény, illetve annak a végkövetkeztetése igen tanulságos felvilágosítást foglal magában. Felvilágosítást azok számára, akik a népfrent-kormányt nemzetközileg elismert egyetlen kormánynak, Spanyolország törvényes képviselőjének kívánják tekintetni, s egyúttal olyannak, mely mögött ott áll a spanyol nép többsége. Nos, a Delvayo felszólalása bizonyítja, hogy még a népfrent-miniszter sem látja kormányára nézve így a helyzetet.

A felszólalásban ő először is amiatt panaszkodott, hogy az egyezményes hatalmak a benemavatkozás elve kimondásával két egyenlő hadviselő felet ismertek el Spanyolországban. Egyik fél a „fölkelők” hadserege, másik a kormányé. Ez egyenlőség révén a hatalmak nemzetközi egységge emelték a „fölkelők”-et a kormánnyal szemben, mert éppen az állam fölötti uralom vitatásában az egyiket is ugyanolyan tekintet alá veszik, mint a másikat. A kormány segítségkérésére se avatkoznak be, sőt éppen az ilyen esetre mondották ki leginkább a benemavatkozást. Ez a kormányt is lefokozza egyszerű belügyi küzdőféllé, kinek attól függ az állam fölötti uralma, hogy le tudja-e bírni külső segítség nélkül a másik felet. Ezuttal tehát olyan nemzetközi értékelés állott elő, mely nem alattvalókat és állami felsőbbiséget lát egymással szemben, hanem egy félállamot egy másik félállammal szemben. Az ilyen nemzetközi értékelés annál súlyosabb, mert az államok egész sora állapodott meg abban.

Ez az egyik, amit Delvayo panaszosan meglát. A másik pedig annak a megvallása, hogy az ő kormánya csak „népfrent”-kormány, de nem az egész spanyol nemzeté. Azt mondja, hogy a benemavatkozás egyet jelent a „fölkelők” javára való beavatkozással. Mit jelent ez? Nem kevesebbet, mint annak az észrevetését és észrevételét, hogy a „fölkelők” egymagukban is, a maguk erejéből, tehát a nép többségének túlnyomóságával az államhatalmat meg tudják szerezni, míg a mai népfrent-kormány azt nem tudja megtartani. Tehát a „fölkelők” mellett áll a spanyol nemzetnek az a nagyobb része, mely külső benemavatkozás esetén a „fölkelők”-et hozza uralomra. Delvayo mondja ezt, a népfrent külügyminisztere. Tehát ő maga az, aki a „fölkelők”-ről egész világosan elismeri, hogy azok — nemzetiek, a spanyol nemzeti erő túlnyomó részének az összefoglalói.

Az angol katolikusok körében erős mozgalom indult, hogy a spanyol polgárháború borzalmainak elmúlásáért imádsággal és vezeklésekkel könyörögjenek, de egyúttal adományokkal is siessenek a menekülők fölségélyezésére, s a lerombolt és kifosztott intézmények újjáépítésére. Erre vonatkozó körlevelében Hinsley,

* Harmadik cikk a „Magyar Lapok” október 4-iki számában.

westminsteri érsek következőket írja:

— Spanyolország tragédiája bánattal és gonddal tölt el bennünket. A rémuralom úgy látszik, azt a célt tűzte ki magának, hogy a kereszténységet és a művelődést megsemmisítse. Az emberi részvét, az embertársaink és testvéreink iránti keresztény együttérzés nem engedheti, hogy elnyomjuk tiltakozó szavunkat, s hogy könyörgő szóval ne forduljunk Istenhez a borzalmas anarchia áldozataiért. Talán ez a tragédia is közelebről érint, mintsem azt lehetnők. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a saját házuk van veszélyben, ha lángban áll a szomszéd háza.

Hinsley érsek aztán egy hozzáérkezett levelet ismertet, melyet Valladolidból, az ottani angol papnevelő intézet igazgatója, Henzon küldött érsekéhez. A levél küldője arra hívja föl a figyelmet, hogy az angol rádió nagyon megtevesztően hozza a spanyol híreket.

— Mindig csak úgy nevezi a szembenállókat, — írja a levél, — hogy „kormányhű csapatok”, holott ezeket helyesen csak „csőcselék”-nek lehet nevezni; aztán „főlkelők” a másik elnevezés, holott ezeknek a helyes neve ez: „a krisztusi törvény és krisztusi rend erői.” A kereszténység és a kommunizmus erői közötti harcról van szó. Az egyetlen valóságos kormány a Cabanellos tábornoké Burgosban. Madridban a kommunisták csak a kormányépületek birtokában vannak, s a város ostromállapotban van.

Amigo soutwarki püspök is egy közelebről tartott szentbeszédében ellene fordult annak, hogy a nemzeti csapatokat főlkelőknek jelezzék. „Ha ezek főlkelők, — mondta a püspök, — akkor Istennek hála legyen: én is főlkelő vagyok.” A püspök hozzátette, hogy a hozzá érkezett értesítések szerint Julius végére egy összeesküvést terveztek, mely szerint minden papot meg kell ölni és minden templomot felgyújtani. A katonaság vezetői a helyzetet elviselhetetlennek tartották, s ezért elhatározták, hogy a kezükben lévő hatalmat jóra fordítják. Nem főlkelőkként harcoltak, hanem Isten egyházáért. A püspök még rámutat a vörösek által végbevitt tömeges öldöklésekre, majd arra, hogy Moszkva évek óta milyen toborzó munkát űzött Spanyolországban. Végül azt az ítéletet vonta le: nem tudja megérteni, „hogyan tudhat valaki, akiben csak egy szikrája is él a keresztény ösztöneinek, egyúttaladni Szovjet-Oroszországgal.”

Mikor a pápa a Spanyolországból menekülteknek (köztük világiaknak is) mintegy ötszáztagú csoportját szeptember 14-ikén fogadta, a spanyol szentvédek nagyságát méltatta. A világnak intelmeket adott, hogy a szentvé-

dek világánál ismerje föl a társadalmi igazságosság, a család szentsége, a társadalmi tekintély és rend, az emberi testvériség és felebaráti szeretet szükségét. A könnyek közt mondott beszéd befejező mondatai így szóltak:

— Túl akarunk emelkedni minden nehéz gondon és akadályon, s ezzel az emelkedéssel adunk áldást minden jelenlévőre, kiterjesztjük azt az ő távoli és szenvedő testvéreikre, az egész lovagias spanyol népre. Felülemelkedve minden politikai és világi vonatkozásokon, szálljon ez az áldás különösképpen azokra, kik azt a nehéz és veszélyes feladatot vállalták, hogy Isten és a vallás jogait és becsületét megvédjék és helyreállítsák, igen: a lelkiismeret jogait és méltóságát, minden emberi és polgári jólét első feltételét és alapját.”

Ha a pápa egyházfő nem volna is, akkor is nagyemberként válna ki a mai világtársadalomban. Az ő szavai bizonyára mélyebben jelzik, hogy milyen szempontból kell meglátni a spanyol nemzeti küzdelem érdemeit. Ránk nézve ezek a szavak mindenestre irányadóbbak lehetnek, mint azé a néhány meggondolatlané, aki a mostani spanyol nemzeti mozgalom vezetőit és hőseit szarnoki vagyú. elnyomó szándékú kalandoroknak akarja feltüntetni.

Akinek pedig nincs inyére, hogy mi papi nagyságokra hivatkozunk, mikor a spanyol polgárháború szembenálló felei közül egyiket vöröseknek, másikat nemzetinek nevezjük, — annak ajánljuk a figyelmébe, hogy forduljon tehát Spanyolország mai korbéli legnagyobb gondolkodójához és írójához: Unamuno Miguelhez. A salamanca-i ősi egyetem rektora, a görög művelődéstörténet tanára, kinek eldöntő szerepe volt abban, hogy a spanyol köztársaságot létrehozzák. Harcos szellemű politikai író és a világ minden szellemi irányával

Hidenság!

Schütz Antal:

ÖRSÉG

Korkérdések és tájékozódások.
Ára 140 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunknál

Andris íérjhezadta Zsuzsi nénit

Ira: Fertsek Ferenc

I.

Nehéz férfishaj szántott a kis szoba esőndjében. Olyan nehéz, amilyen csak nagyon elbúsult férfiszívűből fakadhat. Pedig a szobácska rendes, tiszta volt. Amiatt még nem kellett volna elkeseredni.

A falon függő szentkép alatt két ágy: két sifon — egyik tükrös, — tarka terítős asztal az ágyak előtt, körülötte székek. Fehér függöny az ablakon, előtte virágasztalka. Gramofon a sifon tetején. Persze, ha az ember a rácsos kiságyra nézett, amelyikben a gyerek nyögött most... Meg a sarokban az árva varrógépre.

— Hej, Őrse, Őrzsikém, miért hagytál itt! Ki lesz a gyámola ennek a kis árva jószágoknak?

Egyet ránt a derékszíjon, felhúzza a kesztyűjét, felveszi sapkáját a letakart varrógépről.

— Hát rajtad ki varr ezután? — Hej, Uram Isten!

Mégegyszer megigazítja a dunnát a gyereken, pedig nincs azon semmi igazítani való — a ferdén pislogó lámpát, amelynek a fényét eddig a földön dugta el Andriska elői, visszatesszi a helyére, — ezt is Őrzsém hozta a házhoz, a Sárossyné nagyságától kapta möringha a többi aprósággal. Igen szerették a szolgálati helyén... Aztán mégegyszer körülnéz a kis szobán Farkas II. András közrendőr ezen a

keserves hajnalon, mielőtt szolgálatba indulna.

Rendben van minden. Gondosan bezárja a konyhaajtót, azután megáll a szomszédos viclakás ajtaja előtt. Röstelli főlkelteti a szomszédasszonyt, akinek a kulcsot kellene most beadnia, de hát mit csináljon? Nem tehet mást. Meg aztán így beszéltek meg az este.

Szerencsére nem kellett kopogtatni. Már csikordult a kulcs, zörren a kilincs és frissen, szíves szóval toppant elébe a viciné. Azaz, hogy vice, mert hiszen övegy és egyes-egyedül visel gondot a Viola-utcai házra.

— Már fenn van, szomszédasszony? En meg rösteltem zavarni, mondok, mégis csak túlkorán van...

— Már hogy volna korán, biztos úr? — mutatta egészséges, kemény fogait az asszony. — Aztán meg, azt tartja a közmondás, ki korán kel, aranyat lel.

Ha tudta volna a viciné — már csak így mondom én is, ahogy az egész ház nevezi, — hogy micsoda jövő-magot vet el ebben a mondásában. De hát úgy van azzal az ember, hogy sohsem tudja, melyik pillanatban veti el a sorsa magját.

Farkas András valamivel nyugodtabban indult el. A tiszta, rendes szomszédasszony barna szemének nyílt, becsületes nézése, egész viruló lénye, amelyből megnyugtató bizonyosság áradt amikor azt mondotta szép komoly szóval: „tessék csak megnyugodni, biztos úr, minden rendben lesz”. Mintha mázsás súlyt emelt volna le a búval terhelt férfitülekről.

tisztában levő gondolkodó, ki valami mély és vonzó sodrással kívánja nemzetét a felvilágosultság minél magasabb fokára vinni. Műveivel óriási hatást is gyakorolt a spanyol gondolatvilág fölrázására. Mint politikus a királysággal szemben való állásfoglalásáért száműzetésbe is került, 1924-től 1930-ig Párizsban élt menekültként. A spanyol köztársaságnak 1931 április 14-én történt kikiáltása után visszatért hazájába. A köztársasági elnöki székbe is akarták emelni, de ő az elnökké jelölést elhárította magától. Jelenleg 72 éves.

A Benedek Marcel szerkesztette „Irodalmi Világlexikon” című vállalatban Honti Rezső író Unamunoról ekként: „A legújabb kor filozófiai rendszerei is ugyanúgy kapták a spanyol irodalomban a visszhangot, mint másutt. Sőt sehol a külföldön annyira mély intuícióval még nem csinálta senki a nagy ismeret- és érték-elméleti és metafizikai eredmények irodalmi szintézisét, mint a spanyol Miguel de Unamuno, aki lelkes átérzéssel fogta meg nemzetének géniusát és állította a modern világgondolat nagy táviatába.” Ilyen kitüntetően jellemzi tovább is egész hasábosan az említett baloldali lexikon Unamunot. Különböző az ugynevezett baloldal a maga egyik vezető emberének tartotta világszerte. Emléksznék rá, hogy a legutóbbi spanyol választások idején egyik oradeai kartársunk is órá hivatkozva adott rendreutastó kitanításokat XIII. Alfonz spanyol királynak, megmondván Őfelségének, hogy nincs igaza, ha félti a baloldaltól Spanyolországot, mert lám Unamuno is szembenállott a királlyal.

Es most ez az Unamuno ott áll a spanyol nemzeti mozgalomban, amiért a vörös kormány el is mozdította őt egyetemi székéből. De Unamuno állja ezt a harcot is. A „Petit Parisien” című lap tudósítója kérdezte tőle, miképpen lehetséges az, hogy Unamuno, akit mindig a baloldali pártok egyik vezetőjének tartottak, most „az ellenkező oldalra” állott? És Unamuno felelt: „Azért tett így, mert most nem jobboldali és baloldali harcról van szó, hanem a kutura és barbárság, a műveltség és vadság harca folyik egymás ellen Spanyolországban. Ő azok mellé állott, akik egy főmegörülettel szemben a spanyol mult eddigi művelődési örökségét akarják megvédeni és továbbfejleszteni.

A spanyol viszonyokról való ítéletre bizonyára illetékesebb Unamuno, mint a mi népfőnt-kedvelőink. Tehát ez utóbbi urak megengednek, ha nem szerintük, hanem Unamuno útmutatása szerint becsüljük meg a spanyol nemzetietek.

II.

Andriska kinn ült az alkonyba boruló udvaron, a két lakás között és ujját a térdére fektetett olvasókönyv öregbetűs sorain jártatva, fennhangon olvasott a vasalgató Zsuzsi néni-nek, már mint a vicinének. A holnapra feladott leckét olvasta Zsuzsi — mialatt nagy gondal igazgatta el a vasalóval fehérnemű ráncait, — ki-kijavígtatta Andriskát, ha rossz útra botlott a nyelve.

Zsuzsi most olyasmibe fogott, amit Andriska mindég nagyon szeretett nézni. Fogta a nehezen tüzesedő szénvasalót, félkezét a csípőjére támasztotta, a másik kezével pedig tüzes kerekeket rajzolt a homályosodó udvar sötétjébe. Csak úgy pattogtak a szikrák a vasalóból.

— Hű de szép, — gyönyörködött a gyerek.

A hazatérő András így találta őket, ahogy egy pillanatra megállott a kapualj homályában.

A parázsszemű, ringó derekú asszonyt — akinek a munka lázától és kedvétől tűzvirág nyílt az orcáján — körbeforgó szikrák koszorújában, mellette báméskodó kis fiát.

Akaratlanul is Őrse jutott az eszébe, a lenhajú, a fehér szentképarcú, a gyerekszemű és vékony derekú, aki félévnek előtte itthagya őt korai, bús özvegységre.

— Őrse is megmosolyogná, ha így látná őket, — valahogy ezt kellett gondolnia.

— No, mi ujság az iskolában, hékás? — kérdezte, magasra emelve a fiát.

A magyarországi katolikusok nagygyűlése

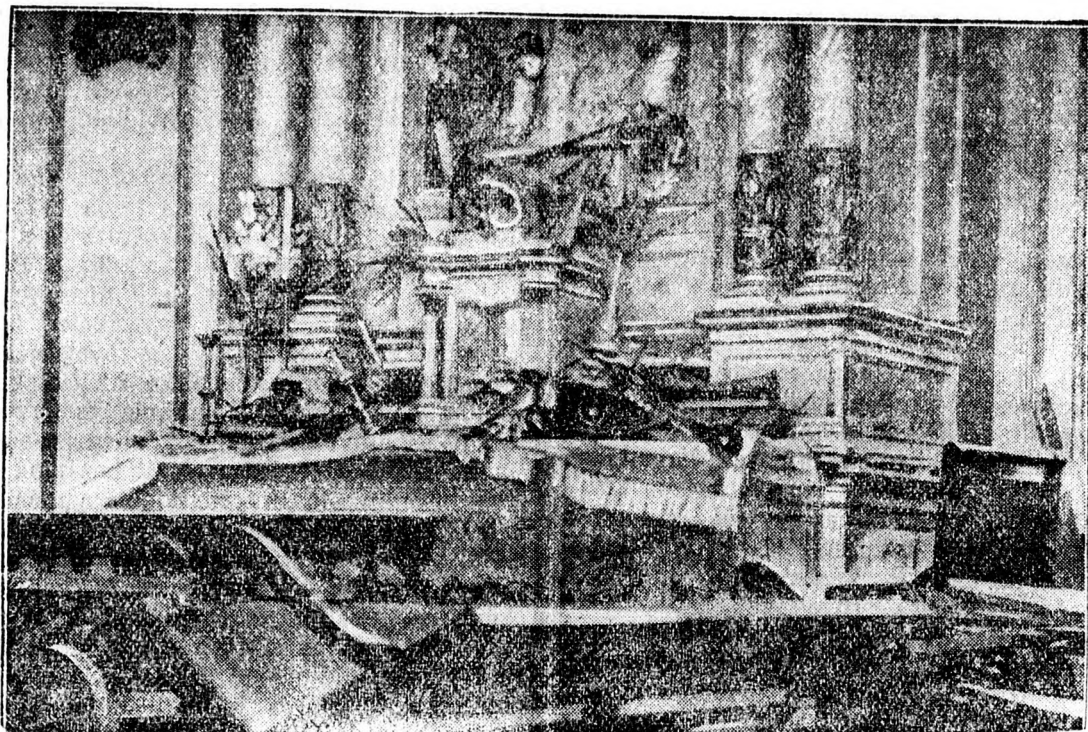
Hétfőn leleplezték XI. Ince pápa szobrát. — Kedden továbbfolyt a falukérdés tárgyalása

Budapestről jelentik: Az országos katolikus nagygyűlés keretén belül hétfőn délután fél öt órakor leleplezték le XI. Ince pápa szobrát az Iskola-téren, amelyet ezután XI. Ince pápa térnek fognak nevezni. A szobor előtt megjelentek Serédi bíboros hercegprímás, Rotta pápai nuncius, József királyi herceg, Augustia főhercegnéasszony, majd később Horthy Miklós kormányzó, feleségével együtt. A kormányzót a hercegprímás és a helyettes miniszterelnök üdvözölte. Ezután Banha Béla nagyhatású beszédben méltatta XI. Ince pápa cselekedetének nagy jelentőségét, mikor a magyaroknak adott támogatásával megmentette az egész világ kereszténységét a török veszedelemtől.

Utána Serédi Jusztinián tartott beszédet, amelyben XI. Ince pápa és az apostoli Szent-szék nagyjelentőségű diplomáciai cselekedeteire mutatott rá. Beszéde végén a magyar katolikusok nevében átadta XI. Ince pápa szobrát Budapest közönségének.

Szendy Károly poléarmester köszönő szavakkal vette át a szobrot a főváros közönsége nevében. Az ünnepélyes szoborátadás után a kormányzó eltávozott, az előkelőségek még végignézték a különféle iskolák és intézetek felvonulását.

Kedden a falukérdésről a katolikus nagygyűlés tovább folytatta ülésezését. Ez a nagygyűlés harmadik napja.

Munkában a bolsevizmus.

Kuba szigetére is elér Moszkva keze, amelynek rendelkezésére Havannában egy 1500 font dinamitot tartalmazó bombát robbantottak a kommunisták. A robbanás színhelyének környékén igen sok ember meghalt, több ház összeomlott. Képünkön a „Monserratai Boldogasszony” temploma látszik, amelynek oltárát és berendezését teljesen feldúlta a robbanás.

BAUDENEON-GERELY:

Elmélkedések az evangéliumról

(Tanácsok, a buzdító és gyakorlati elmélkedések megkönnyítésére.)

Ara 200 lei
és 15 lei portó

Kapható könyvosztályunknál

Nagy csata Madrid fölött órákig tartó bombázással

Félmilliárd arany pezeiát Moszkvába szállított a szovjet-követ. Leány-szállítmány Malagából

Párizsból jelentik: Madridtól nyugatra az avilai frontszakaszon hétfő reggel óta nagy harcok folynak. A nemzeti csapatok Noval-Paral város környékén általános támadást intéztek tüzéri előkészülettel és több óráig tartó légi bombázással.

Párizsból jelentik: Sevillai tudósítás szerint a madridi kormány ötszázmillió (félmilliárd) pezetát érő aranyat rudakban és érmekben Cartagenában egy szovjet hajóra szállított. Rosenfeld szovjet nagykövet személyesen ügyelt fel az arany beraktározásánál. A Your című szerző még a vörösekkel rokonszenvező államokban is nagy visszatetszést kelt a spanyol aranyak Szovjet-Oroszországba való szállítása.

Párizsból jelentik: Madridi értesítés szerint a kormány rendeletére több száz előkelő malagai leányt elfogtak, akiket hajón szállítanak el a vörös milícia szórakoztatása céljából. A leányok egy részét állítólag Oroszországba viszik.

Kapucinusok telepedtek le Szentesen. Szentesenről jelentik: Szombaton délután ünnepség keretében szentelték fel a szentesi új kapucinus-rendházat. Egyházi és világi előkelőségek vezették az ünnepségen megjelent küldöttségeket. A kapucinus-rend magyarországi főnöke, Péter Kamill, a budai és tatai házak rendfőnökei, majd a szentesi rendház főnöke, P. Hartányi János köszönték meg az üdvözlést, amelyet a rendház felszentelése követett. A rendház mellett kéttornyos hatalmas templom épül.

— Az az újság, édesapám, hogy mána kétszer ettem uszonnát. — mondta ragyogó szemmel a gyerek.

— Kétszer, te? Hogy-hogy?

— Ugy hogy édesapám bekészítette a fűszerekkel a zsíroskenyeret; Zsuzsi néni meg nem tudta és tőle is kaptam tiszorást. Tésztát!

— Asszonyosság úgy elkapálja ezt a gyereket, hogy a végén nem bírok vele — tréfált András.

— No attól ne féljen. Nem olyan fábul van az faragva. — nyugtatta meg az asszony. Az ember aztán kezenfogta a gyereket és elköszönt.

A szobácska most is tisztán várta őket, mint Örsze életében. A konyhában terített asztal.

Andriska vacsora közben fáradhatatlanul mesélt. Elmondta, hogy Zsuzsi néni reggel megmosdatta, felöltöztette, reggelit adott, aztán útnak indította az iskolába. Az iskolában jól felelt — számolásból! — Mikor hazajött, elmentek Zsuzsi néniel vásárolni; aztán megébédelték. Nagyon jó ebéd volt; paradicsomleves, meg szilvágombóc... Ebéd után megírta a feladatot, azután elment Horváthok két kislányával a Perenc-terre, labdázni.

— Hát édesapám?

— Apja is elmesélte azt, ami egy szürke köztörvényes huszonnégy órájából az ilyen hatéves gyereket érdekelheti.

III.

Az orvos biztosította az aggódó apát, hogy ez a gyengeség velejár a torokgyulladás

— Nem jelent semmit — mondotta. — ha lemegy a láb, mingyárt élénkebb lesz a gyerek. Csak lüremel!

A gyerek nyűgös volt és nem akart enni. Az orvosnő se volt inyere. A betegsége is tovább tartott, mint gondolták. A rendőr párnapi szabadságot kért, de ez is csak arra volt jó, hogy Örsze után sóhajtson.

Sokszor tűnődött rajta, hogy miért is nevezik az asszonyi nemet rózsának, mikor éppen fordítva van és inkább a férfinép lehetne a rózsá. Hát ő nem úgy érzi magát most, mint a rózsafa, amely mellől hiányzik a karó?

— Hej Örszi! Ha lehetne, most kikaparnálak a fődből!

Igazán volt az anyósának, aki szegény Örsze halála után elvitte a gyereket. Kár volt visszahozni. Páhokon is van iskola.

Mit csinál vele, ha megint megbetegszik? Valami ragályt könnyen hazahurcolhat az iskolából!

Még, ha egészséges a gyerek, csak megvannak valahogy. De így, beteg? Ha meg is szakad a szíve, megírja az anyósának, vegye vissza a gyereket.

Keserves lesz a fiú nélkül igaz, most, hogy Örsze sincs, de az ő bánata, ha kisebb, ha nagyobb; nem számít.

Az a fő, mi használ a gyerekeknek.

— Édesapám — hallatszott rekedten a kis ágyból. — édesapám...

— Mi kell, kis fiam?

— Van-e már hat óra?

— Már kérded, fiacskám? Mingyárt any-

nyi lesz.

— Mert csütörtökön Zsuzsi néni mindig a háziüregnél takarít, aztán csak hat órakor szabadul... Bárcsak jönne már...

A gyerek türelmetlen, nyűgös, forgolódik az ágyában. Az apja szeretne segíteni rajta, de nem ért hozzá!

Tanácsatlanul nézi a gyereket, aki homlokát ráncolva, erősen gondolkodik valamin.

— Édesapám...

— No mi az, kis fiam?

— A Zsuzsi néni olyan jó teát tud főzni... Hársfavirágból... Sárgacukrot szok belelenni... Ugy hívják, hogy meltea...

— No, majd megkérem, ha jön, hogy főzön neked.

— Meg borogatást is adjon a nyakamra...

— Hát hiszen reggel én is adtam.

— Adott... de Zsuzsi néni jobban érti...

— Édesapám!

— No?

— Ugy-e a Zsuzsinéninek nincs ura?

— Nincs, fiacskám. Meghalt a háborúba.

— Régen volt az?

— Te még akkor a világon se voltál.

— Hát édesanyám?

— Hát nem tudod? Csak hat hónapja, hogy meghalt, de nekem úgy tetszik, mintha csak tegnap lett volna...

— Azér szomorú édesapám mindég?

— Hát bizony, fiam...

— Kár — morfondírozott a kis öreg ágyban

A nemzetközi szellemi együttműködés előharcosai

Budapest. A világháborút követő békekötések s a Nemzetek Szövetségének létrejötte után, különbség nélkül minden országban, mely a Népszövetség tagja volt, lelki szükségét érezték az egymással való szorosabb szellemi kapcsolatnak. Már 1932-ben felkérték a pesti Magyar Tud. Akadémiát is, mint a szellemi élet vezető egyéniségeinek legfőbb fórumát, vegye ki a részét a *Coopération Intellectuelle*-nek nevezett mozgalomból. Balogh Jenő akkori főtitkár, Tisza István nagyműveltségű, öt nyelven tökéletesen beszélő igazságügyminisztere, a nemzetközi és a büntető jognak elismert tudósa vette kezébe a magyar részről a szervezést, fölkérésére Berzerivczy elnök összehívta 1923 nyarán a magyar bizottság első megbeszélésére azokat a közéleti kiválóságokat, élükön gróf Apponyi Alberttel, akik széles külföldi összeköttetésekkel és hivatali, vagy társadalmi helyzetüknél fogva ezt a nemzetek közti békés együttműködést előmozdíthatják. A bizottság ma is működik, immár 13 éve, s elmondhatjuk: nem kis dicsőséggel, de annál szerényebben, zaj nélkül, reklámos ujsághírektől távol munkálkodik mindmáig a magyar tehetségnek a művelt nyugaton való megismerésével és bizonyos gyakorlati politikai kérdésekkel, kivált ami az utódállamok magyarságát legjobban érdekli, hogy az indokolatlanul be nem engedett tárgyalások, tehát bármily nemzeti propagandától távolálló tudományos könyveket s folyóiratokat az utódállamok területére beengedtesse. Évek óta szakadatlan megkeresést, utóbb személyes deputációzást vállalt magára. Hogy mennyire sisyphusi munkát jelent ez, azt néhány adattal világítjuk meg. Berzeviczy elnök 1929 májusában a nemzetközi együttműködés tudományos bizottságának elnökéhez, Murray Gilbert oxfordi egyet. tanárhoz igen udvarias levéllel, angol és francia nyelvű kéréssel fordult, amelyre Murray csak három év múlva válaszolt s akkor is annyit, hogy az iratot szakbizottságnak adja ki. Mikor végre 1933 tavaszán az u. n. erkölcsi leszerelési bizottság ülésén személyesen lett volna módjában a magyar bizottságnak Apponyi Albert útján felelni szavát a világ ítélőszéke előtt, akkor a komité ülésének megkezdésekor beállott váratlan halála elűtötte Apponyit ettől a

dicsőséges szereptől. A magyar bizottság jelölésére most Genfben meghívott kitűnő író, Tormay Cecile fáradhatatlan működésének eredménye, hogy a tudományos együttműködés terén most kezdenek felfigyelni a magyarországi óhajokra is. Ez a bizottság egyik utóbbi jelentésében büszkén emelte ki, hogy nemcsak a rádió útján, hanem az egyetemi oktatáson kívül (ahol természetesen a nemzetközi jog keretében úgy is régóta foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel) a középiskolákban is gyakran foglalkoznak olyan nemzetközi érdekű kérdésekkel, amelyek az *egyetértést, békeszeretést és egymás kultúrájának megbecsülését* és ismertetését szolgálják.

A magyar akadémia 13 év óta hívja meg a nemzetközi együttműködési bizottsága útján a legkitűnőbb külföldi tudósokat, így csak az utóbbi két évben a következőket: Röbbeling Hermann, a bécsi Burg színház igazgatóját, aki a színházak szerepéről beszélt a népek szellemi közeledése terén; Sir Denison Ross londoni egyetemi tanárt, aki Körösi Csoma Sándorról, az angol világbirodalom s az egész tudományos világ által elismert keleti utazónkról beszélt. Irodalomtörténész (mint Poupeé Edmond), műtörténész, filozófus stb. tartott az Akadémián e bizottság keretében előadást, mindig többszáz főnyi közönség előtt. Az Akadémiára most is a megkereséseknek, kérdőíveknek egész tömege érkezik Genfből, a szellemi együttműködés elnökségétől. Az akadémiai válasz lelkiismeretesen mindig elkészül s az Ertesítő tanúsága szerint a magyar bizottság évente három-négyezer összeült a genfi és párizsi kérdésekre adandó válasz céljából. Csak a magyar panaszra és kérésre nincs külföldről válasz. A nemzetek szövetsége támogatására létesített párizsi intézet egyik tudományos bizottságának, a CIAP-nak (des Arts Populaires), vagyis a népművészeti bizottság végre magyar embert hívott előadójául, a modern zeneszerzés terén elismert és úttörő folkloristát, Lajtha Lászlót. Ő szerkesztette a bizottság hatalmas

több kötetes kiadványának második kötetét, mely Magyarországnak és a környező országoknak összehasonlító népzenei gyűjteményét tartalmazza.

A Népszövetség költségén időnként értékes folyóiratok látnak napvilágot, mint *Mouseion* című, amelyből azonban sajnálatunkra mindig hiányzik a magyar múzeumok ismertetése. Ugyátszik, ezen a téren a magyar múzeumok vezetősége közönyös, holott kiszámíthatatlan idegenforgalmi és tudományos értéke lehetne az ilyen genfi-párizsi publikációnak, aminőnek bizonyára örömmel adna helyet M. Destrée, ennek a díszesen kiállított képes múzeumi lapnak a szerkesztője.

A párizsi intézet adta ki a *Modern Ouhon*-ról 228 oldalas pompás francia nyelvű kötetét. Ebből is kifelejtik a magyarokat, holott ők is époly tagdíjfizetők, akár a *Coopération Intellectuelle* bizottságának többi állama. A munkatársak közt J. Romain és Poul Valery elnevezett, Jouvenel szenátor, Zimern és Madariaga cikkei, Destrée belga akadémikus, majd Orestano római műtörténész, Reynold svájci egyetemi tanár, végül a világhírű szaktekin-tély, a bécsi Strzygowski műtörténész cikkei gyönyörködtetnek; az is helyes, hogy Capek Károly a csehországi lakásművészetről, vagy OpreSCO úr és Vacaresco Helén szemléletes és könnyed stílussal a román építőművészet fejlődéséről értekeznek, de érthetetlen a magyar művészeti írók mellőzése.

A tudományos együttműködés magyar bizottságának 29 akadémikus tagja és 12 kívülről választott tagja van, a kultusz és a külügyminisztérium a Külügyi Társaság, a Pen Club delegáltjain kívül Grósz Emil híres szemorvos képviseli a felsőoktatási egyesületet, özv. Apponyiné grófné a Nők Világszövetségét s Tormay Cecile a genfi központot. Még csak Kodály Zoltán nevének kell említenünk, hogy a tudomány és művészet nemzetközileg is súlyosnak talált kiváló egyéniségei sorát bezárjuk, Bartók Béla, Commission Internationale a másik világhírű zenetudós és szerző azonban mint akadémiai belső tag úgyis a bizottságban van, tevékenykedik. A bizottságnak az Akadémia felkérésére továbbra is előadója maradt Balogh Jenő, a közel egy éve lemondott főtitkár, aki 70 évét meghazudtoló fürgeséggel, fáradhatatlan munkával vezeti a külföldi tudományos kapcsolatok irodáját, magyar részről.

GERGELY PÁL dr.

Angliában ismét mozgolódnak a szuffrazettek

Nyugdíjat követelnek az 55 éven felüli hajadonoknak

London, október 3. London retteg, London zavarban van, London mosolyog, London nem tudja, mitévő legyen a küszöbön álló nagy eseményekkel szemben. Nyolcezer agszúz készül felvonulni Londonba. A Marcia su London résztvevői az ország minden részéből érkeznek az angol fővárosba. A korosztályok az 55-től 65-ik évig tevődnek össze. A felvonulás célja a tiltakozás és a harc bejelentése. A lázadók: korukat meghazudtoló temperamentummal vesznek részt a gyűléseken és a felvonulásokon. A nyolcezer idős hölgy azt követeli, hogy minden hajadon, aki eléri az 55-ik életévét, nyugdíjat kapjon az államtól.

Ez a követelés Angliában nem hangzik olyan újszerűen, mint a kontinensen. 1925 óta ugyanis minden 65 évnél idősebb hajadon angol nő, vagy nőtlen férfi, akinek heti jövedelme két és fél fontnál kevesebb, hetenkint fél font állami nyugdíjat kap. Ezzel a törvénnyel az agszúzek „fiatalabb” korosztályai elégedetlenek s most azért gyűltek össze Londonban, hogy a nőknek ezt a nyugdíjat már az ötvenedik életévüktől fogva fizessék.

Miss Florence White a mozgalom vezére, a következő magyarázatot adta céljaikról: „Eddig körülbelül 175.000 hajadon részesült nyugdíjban, míg azok száma, akik az 55 és 65 között vannak, mintegy 600.000-re ruz. Az a nő, aki 55 éves lett és pártában maradt, már egész bizonyosan nem megy férjhez többé. Mi levon hát belőle? Az állam azért van, hogy segítsen rajtuk. Nem nyugszunk, míg követeléseinket nem teljesítik!”

A mozgalom harcjas jellegét tekintve az angol kormány aligha zárkozhatik el az elől, hogy a követelést teljesítse, noha millió öszezreket fog kerülni a nyugdíjnak illes-féle kiterjesztése. Esetleg a háború előtti szuffrazsett-harcok ismétlődnek meg.

Mint emlékeztet, ekkor sem tudott segíteni és rendet teremteni sem a rendőrség, sem a börtön. A mozgalomnak mind a nyolcezer tüntető élharcosa nagygyűlésén a Kings Way Hallban teljes számmal megjelent.

Prof. Dr. Ranschburger Pál legújabb műve: A fejfájások okai és gyógyításuk

A tartalomjegyzékből: Mi is a fejfájás? — Ideges eredetű fejfájások — Reumás s csúszos fejfájások — A fejszabák és zsabaszzerű fejfájások — Az agyvelőburok és agyvelő betegségeiből eredő fejfájások — A cukorbeteg fejfájásos panaszok — A változás korában lévő férfiak és nők fejfájásai — A külső behatások, sérülések okozta fejfájások — Az egyén általános testi tulajdonságai kölcsönhatásából eredő (habitualis) fejfájások — Kétoldali és féloldali fejfájások — Az elhízás okozta panaszok — Az asztmás beteg fejfájásai — A migrain rohamok különböző okai — A gyomor és hasúr zavart működéséből eredő fejfájások — Gyógyszerek — Diéta — Hormonkezelések — Psychotherapiás gyógy mód — Sebészeti kezelés — Fizikális gyógy módok — A fejfájalmak teljes gyógyítása — stb., stb.

Ara csak 110 lei és portó.

Beszerezhető KÖNYVOSZTALYUNKNÁL.

No, mégis csak lemenőben a láza, ha megnyílt a beszélőkéje — gondolta az apja s mosolyogva kérdezte:

— Hát aztán miért, te?

— Mert én azt gondoltam, hogy minek vagyunk mind mind a hárman széjjel? Hárman háromfelé, mikor együtt is lehetnénk? Én se nem vónék egyedül, édesapámnak se kellené szabadságcedulát írni, ha beteg vagyok. Zsuzsi néni se vóna maga, mert vasárnap, ha nekem elmegyünk, nagyon magába van. Édesapám se lenne mindig szomorú... Nagyon szépen tud danolni a Zsuzsi néni... Dehát — s legyintett egyet a kis öreg, akárcsak a nagyok, az okosak — látom, ebből se lesz mán semmi...

Kopogtattak. A viciné jött vidám mosolylyal, a kezében tálcá.

— No hogy vagy kis öreg? Jók voltunk?

Látom, nincs lázad... No, mit gondolsz, mit kapsz most?

— Hársfateát?

— Csudát! Jó erős húisleveskét. Még reggel főztem, mielőtt munkába mentem. No új fel csak!

...A megholt asszony árnyéka kisuhan a szobából... Mielőtt eltűnt volna, még egyszer visszanezített, szelíd mosolyával arra a háromra. Zsuzsi meseszó mellett etette a gyereket, András pedig úgy nézte őket, mintha nagyon gondolkoznának valamin. Hát hogy ne zavarja a gondolkozásban, a szőke árnyék kisuhant a szobából...

Meghalt Gömbös Gyula magyar miniszterelnök

A müncheni szanatoriumban kedden reggel szenvedett ki több órai eszméletlenség után. — A helyettes miniszterelnök beadta a kormány lemondását

Budapestről jelentik: Gömbös Gyula miniszterelnökről először hétfőn este érkezett Münchenből Budapestre az a hír, hogy egészségi állapota váratlanul rosszabbra fordult. A müncheni szanatóriumból távbeszélő útján Hóman Bálint közoktatásügyi minisztert kérték, hogy sietve utazzék a miniszterelnök betegágyához. Hóman azonnal el is utazott. — Keddre virradó éjjel megisméltődtek a távbeszélő jelentések, hogy a beteg állapota egyre rosszabbodik. Gömbös Gyula miniszterelnök a kora hajnali órákban elvesztette eszméletét. Hóman kultuszminiszter és Sztranyovszky házelnök kedden reggel hét órakor érkezett a München melletti neuwittelsbachi szanatóriumba.

A miniszterelnököt azonban már eszméletlenül állapotban találták. Reggel nyolc óra 20 perckor bekövetkezett a halál.

Hóman Bálint kultuszminiszter Münchenből táviratilag értesítette a halálesetről Horthy Miklós kormányzót, Hitler német vezérkancellárt, Göring porosz miniszterelnököt és a magyar kormányt.

A miniszterelnök mellett a müncheni szanatóriumban ott voltak családja tagjai. Csak édesanyja tartózkodik jelen pillanatban is Budapesten, a miniszterelnöki palotában, ahol Darányi helyettes miniszterelnök, a kormány tagjai, Mackensen német követ, az osztrák követ és az osztrák katonai attasé fejezték ki elsőnek részvétüket.

Gömbös Gyula pályafutása.

Gömbös Gyula 1886. december 26-án született Murgán, ahol atyja tanító volt. Tanulmányait a soproni liceumban kezdte, a pécsi hadapród iskolában folytatta, melynek elvégzése után a zágrábi 25-ös honvédezkedez került. Itt 1912-ig szolgált, s miután Budapesten a felső tiszti tanfolyamra képesítő vizságot letette, majd elvégezte a bécsi hadiskolát, 1914-ben a zágrábi XII. hadtest vezérkari irodájába osztották be. A háboruban hadtestének vezérkarában, később a 42-es s 6-os hadosztály parancsnokságánál és a 83-as dandárnál vett részt. 1917 elején, amikor Hazai Samu a hadsereg pótlásügyi főnöke lett, vele ment Bécsbe és vele szolgált az összeomlásig. 1918 november 6-án Balla Aladár zágrábi követ mellé osztották be katonai attasénak, de már december elején Budapestre tért vissza és a hadügyminisztérium hadművelési osztályában nyert beosztást. A Pogány József-féle felvonulás után ellenforradalmár lett, résztvett az ellenforradalmi mozgalom megszervezésében és 1919. január 19-én a MOVE elnökévé választották. Februárban az internálási rendelet végrehajtása elől Bécsbe szökött és résztvett a Bethlen István vezetése alatt álló ellenforradalmi bizottság működésében. Később Szegedre került és hadügyi államtitkár lett Károlyi Gyula, utóbb P. Ábrahám Dező kormányában. 1919. szeptember óta a MOVE megszervezésének szentelte egész munkásságát, de foglalkozni kezdett politikával is és 1921-ben a főrökszentmiklósi kerület nemzetgyűlési képviselővé választotta. Ő lett a kisgazdapártban a szélső legitimistaelenes csoport vezetője. Amikor IV. Károly király 1921. október 20-án újból megjelent Magyarországon, Gömbösnek, aki az egyetemi és MOVE zászlóaljokat Budaörsnél harcbavetette, igen nagy része volt a legitimista kísérlet meghiúsításában. 1922-ben az Egységes Párt alelnöke lett. 1923-ban kilépett a pártból és megalakította a Nemzeti Függetlenségi Pártot (fajvédő pártot), amelyet 1928-ban feloszlatoit és újból belépett Bethlen István Egységes Pártjába. 1929. október 10-én, Csáky Károly lemondása után a kormányzó Gömböst nevezte ki honvédelmi miniszterre, s nemsokára kinevezése után szolgálatonkívüli tábornok lett. 1931. augusztus 19-én Bethlen István miniszterelnökkel együtt ő is lemondott, de az újonnan megalakult kormányban ismét ő lett a honvédelmi miniszter. 1932. szeptember 30-án a kormányzó Gömböst bízta meg a kormányalakítással. 1935. márciusában a nagyrészt Bethlen híveiből álló Egységes Párttal való

surlódások miatt választott és a választások óta a saját híveiből álló nagy többségre támaszkodva igyekezett az általa hirdetett reformprogramot végrehajtani, újjáalakított kormányával. Ez évben benyújtotta a hitbizományi reform és a telepítés törvényjavaslatát. Legfontosabb külpolitikai eredménye az Olaszországgal és Ausztriával való kapcsolatok meg erősítése.

A volt magyar miniszterelnök kiemelkedőbb politikai ténykedései.

Gömbös Gyula volt az első az európai államok vezetői közül, aki 1932. áprilisában meglátogatta Hitlert, azóta a magyar-német gazdasági kapcsolatok nagyon elmélyültek. 1934. februárjában Dollfuss budapesti látogatása alapozta meg a későbbi római egyezményt is, ami után Gömbös Kányával Szófiába és

† Gömbös Gyula

Ancorába is tett utazásokat. 1934. október 19-én, két nappal a marseillei merénylet után Varsóba utazott, ahol Pilsudszkival kötött nagyjelentőségű megállapodásokat.

Kevésbé ezután a belpolitikában az Eckhardt Tibor és Bethlen István gróf közötti ellentétek zürzavaros állapotot teremtettek. Gömbös Gyula úgy hidalta át a zavarokat, hogy kormányzóként kézirat kiészakölésével 1935. márciusában feloszlatta a házat.

Gömbös Gyulának sok része van a második római egyezmény létrehozatalában, amely az aláíró három államot csoportosítja egyesíti. Röviddel ezután megbetegedett. Akkor még

nem hitte senki, hogy betegsége gyógyíthatatlan.

Budapestről jelentik: Darányi Kálmán, helyettes miniszterelnök a gyászír vétele után azonnal összehívta a minisztertanács rendkívüli ülését.

A minisztertanács háromnegyed 12 óráig tartott. A kormány úgy határozott, hogy az elhunyt miniszterelnököt, gyalogsági tábornoki rangjára való tekintettel, katonai pompával temetik el. A temetés rendezését bárcziházi Bárczi Istvánra bízták. Ezután elhatározta a kormány lemondását, amit Darányi helyettes miniszterelnök még kedden átnyújt a kormányzóknak.

Gömbös Gyula miniszterelnök haláláról Darányi táviratilag értesítette Schuschnigg osztrák szövetségi kancellárt és Mussolinit.

Kihallgatások a kormányzónál.

terelnök halálával előállott kormányválság megoldása végett a kormányzó több kihallgatást tart. Kedden délelőtt 10 órakor fogadta Darányi Kálmán helyettes miniszterelnököt. A keddi napra meghívta még kihallgatásra Serédi Jusztinián bíboros hercegprímást, mint a legnagyobb közjogi méltóságot, gróf Széchenyi Bertalant, a felsőház elnökét, Sztranyovszky Sándort, a képviselőház elnökét, Perényi Zsigmond és Teleki Tibor koronaőröket, továbbá gróf Bethlen Istvánt, Eckhardt Tibor kisgazdapárti és Ivády Béla egységspárti elnököket.

Magyarország gyásza.

Budapestről jelentik: Hóman Bálint kultuszminiszter a Távirati Iroda útján az alábbi értesítést közli:

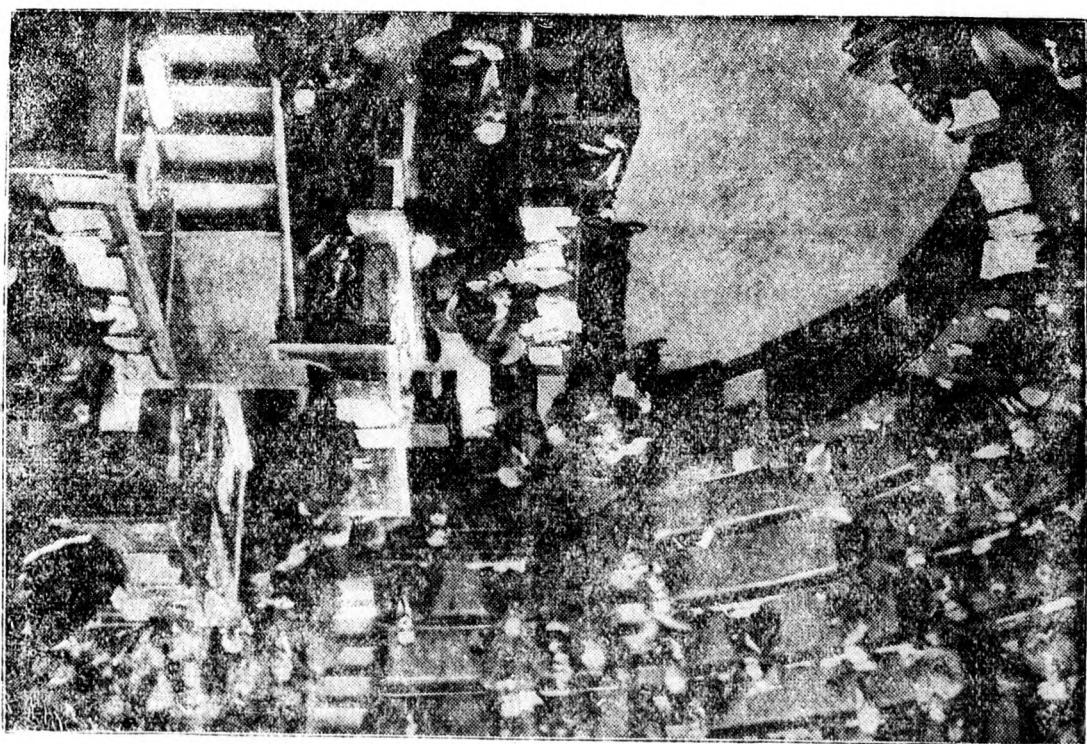
— Fájdalmunkra Sztranyovszky házelnökkel már későn érkezünk Münchenbe, Gömbös Gyula miniszterelnököt csak a halálos ágyán láthattuk viszont. Remélem, hogy a magyar nemzet ezt a súlyos csapást méltóság-teljes beletörődéssel, megnyugvással és lelki-erővel fogja elviselni.

Mélységes gyász üli meg a magyar fővárost. Fekete lobogók lengenek a házakon, az újságok gyászkeretesen jelennek meg. Szendy Károly polgármester részvétét fejezte ki a kormányznak és díszsírhelyet ajánlott fel a város nevében az elhunyt miniszterelnöknek. Ivády Béla, a kormánypárt elnöke csütörtökre rendkívüli gyűlést hívott össze.

A román kormány részvétnyilatkozata.

Bucuresti. Saját tud. Gömbös miniszterelnök halálának híre a délelőtt érkezett Bucurestibe. A kormány éppen minisztertanácsot tartott s Tatarescu miniszterelnök utasította Sibiceanu miniszterelnökségi kabinetfőnököt, hogy küldjön részvétáviratot a magyar kormányhoz.

A bucaresti magyar követségen kitűzték a gyászlobogót

A francia kamara elfogadta a frank értékcsökkenéséről szóló törvényjavaslatot. Képünkön Bonnet volt pénzügyminiszter, felolvassa ellenérveit.

Riport egy székelyleklakta faluból

Bicsad, okt. 4.

Alig van magyar falu, ahol a lelkész ne nézne aggodalommal az idő és az elemek lassú, de biztos enyészítő munkáját a templom s az egyházi épületek falain.

— Miből építem újjá, ha a pusztulás anyyira erőt vesz rajtuk, hogy nem bírnak többé megfelelni hivatásuknak?

Bizony leszegényedtek az eklézsiák. Az egykori gazdag kepéjű plébániák ma szűkös jövedelmekből tengődnek: a hívek áldozatkész-sége mindenütt csökkent, néhol egészen elapadt, az államsegély összezsugorodott, a stóla elvékonyodott vagy teljesen meg is semmisült. A lelkész még csak fenn tudja valahogy tartani magát jobb időkből maradt, kopott reverendájában, megfogyatkozott kis gazdasági jövedelmi forrásaiából... De hogy valami jusson a jövő számára is, hogy tatarozó és építő munka igyekezzék biztosítani az Isten házának szépségét, viharálló erejét. — arra már rendszerint nem telik az egyházközség erejéből.

Az Olt-menti székelyleklakta faluban, Bicsadon, ahol a nyáron megfordultam, s amelyről már írtam egyet-mást ezeken a hasábokon, különösen jellemző és elszomorító a helyzet ebben a tekintetben.

A falu közepén, szép helyen, imponáló méretekkkel áll a katolikus templom. A cintermét kőfallal vették körül, kertje lehúzódik a völgybe; főúri adakozó kedv még nem is olyan régen szélesítette rajta, de a falai kopottak, repedezettek, kívül-belül régesrég javításra szorult, az ember el se hiszi a felírást, ami a torony alatt ékeskedik: Renovatum 1928.

— Hogy lehet ez? — kérdeztem egy atyafit, aki a templom előtt várt a vasárnapi misére. — hogy lehet az, hogy nyolc év alatt így tönkre ment ez az épület?

Megmagyarázta: kegyes család ez a felírás, mert 1928-ban csak éppen a torony fedelét javították ki, többre nem telt a hívek áldozatkész-ségéből, pedig akkor még jó világ volt a mostanihoz képest.

Gondoltam: hátha a lelkészben van a hiba? Megkérdeztem:

— Milyen ember a papjuk?

Azt felelte:

— Érti a mesterségét. Eleget biztat minket, hogy ne hanyagoljuk el a templomunkat. De hát az olyan beszédet ma már nem értik úgy a népek mint régebben.

Másnap ugyanezt az atyafit megismertem egy téglával rakott szekeren, amely egész szekérsor élén haladt végig a falun.

— Hova viszik azt a téglát, gazduram? — kérdeztem.

— A román templomhoz. — kaptam a választ.

Igen, az új görögkeleti templom kicsivel jeljebb épült a faluban, még szebb helyen mint a katolikusoké: útkereszteződésnél, kicsi téren, közel a szövetkezethez, ahol a község élete leg-
elevenebben lüktet.

— S mennyit kapnak egy fuvarért? — kérdeztem tovább.

— Hát semmit... Ez úgy megyen pománába, a templomépítés javára.

Nem értettem a dolgot.

— Álljon meg csak egy szóra, gazduram. — kiáltottam, s a két jól tartott ló megállt az úton, feltartva az egész téglaszállító szekérsort, amely kínlódván igyekezett az ortodox templom felé. — Álljon meg csak jó ember, de hiszen magát én tegnap a katolikus templom előtt láttam! Maga bizonyára katolikus!

— Apám, nagyapám, dédapám, minden őszám avvolt.

— Dehát akkor miért csinál maga ingyen fuvarát az ortodox templom javára?

Az atyafi félíg hátrafordult a téglásszekeren és a mögötte húzódozó szakérsorra mutatott.

— Ezek az emberek is mind római katolikusok. Nincs is más a faluban, csak római katolikus meg ortodox. De a téglát inkább csak mi katolikusok fuvarozzuk a jegyző úr téglagyárából, mert mi többen is vagyunk, igaz jószágunk is inkább van, meg aztán a jegyző úr

kedvében is inkább iparkodunk járni mint az ortodoxok, akik amióta román világ fordult, nagyobb románok a miniszternél, pedig semmi-vel se tudnak többet románul mint mink.

Megkérdeztem a derék székelyleklakta: kény-szeríti-e valaki őket az ingyen fuvarozásra? Azt felelte, hogy azt éppen nem lehet állítani. Igaz ugyan, hogy annak, aki semmiképpen sem áll kötélnek, megmondja a jegyző: „Kerül-jön csak a kezeim közé”... de ez, úglátszik, a székelyleklakta szerint még nem tartozik a komoly kényszerítő eszközök közé.

Vizsgálatot nem hiszünk, hogy lamandi vallás-ügyi miniszter, akihez a templom ügye tartozik és luca belügyminiszter, aki a jegyző úr legfőbb gazdája, elfogadhatónak tartják a katolikus ingyen-fuvarát az ortodox templom építésénél. Ez nyilván a jegyző úr egyéni kezde-ményezése, akár rosszul értelmezett nemzeti buzgalomból, akár pedig azért, mert valószínű, hogy a téglát árát az építés helyéhez szállítva állapították meg a vállalkozóval...

Ami, ha tekintetbe vesszük, hogy a nyár folyamán mintegy száz ingyen-fuvarát teljesítet-tek a bicsadi katolikus székelyleklakta a görögkeleti templom építéséhez, — nem is egészen rossz üzlet.

A szomorú csak az, hogy ettől a munka-teljesítéstől nem renováldik a római katolikus templom omladozó falának egy négyzetcenti-métere sem.

(I. B.)

Egy pesti műgyűjtő kalandja a milliós Madonnaképpel

Budapest, okt. hó. Egy ismert és vagyonos budapesti műbarát és gyűjtő, aki minden évben a külföldet járja, hogy értékeket szerezzen be és hozzon haza gyűjteménye számára, az idén nyáron is elutazott kutató-úttjára. Az egyik műkin-cseiről világszerte nevezetes államba autózott és heteken keresztül barangolt városokban, közés-gekben, műkereskedésekben és lakásokban, hogy egy-egy értékes képre, vagy műtárgyra ráakadjon és azt megvásárolhassa.

Az egyik városkában csodaszép Madonna-képre bukkant. A műkereskedő boltjának díszé és ékesége volt s mikor a gazdag pesti úr belépett, legelső sorban ezt mutatta meg neki a kereskedő.

A budapesti műgyűjtőnek azonnal megtetszett a Madonna-kép s bejelentette, hogy meg is veszi. A kereskedő óvatos és ravasz volt. Mintegy száz-ezer magyar pengőnek (3 millió leinek) megfelelő összegért kért a képért. — hogy alkudni lehessen. A műgyűjtő alkudozott is, de nem sok eredménnyel, mert csak 20.000 pengőt (60 ezer lei) tudott valósággal lekünyverálni a százezer pengős vétel-árból és így nyolcvanezer pengő értékben hozzá-jutott a „váratlan kincshez”.

Amikor a gazdag vásár létrejött, a kereskedő így szólt a Madonna-kép boldog, új birtokosához:

— Figyelmeztetem, hogy ez a kép nemzeti ér-téknek számít s mint műkincset tartják nyilván, tehát nem engedik ki az ország határára...

A pesti úr megjegyezte, hogy nem tudja haza-szállítani gyűjteményének legújabb értékét, de a kereskedő nyomban jótanácsosul is szolgált:

— Tessék átfestetni és otthon a takarékos képet levétegni. Így azután semmi akadály a festmény kiszállításának.

A jótanácsot elhatározás, az elhatározást pe-dig tett követte és egy külföldi „képre Restaurátor” reinek esendéletet festett a Madonna fölé...

A nyolcvanezer pengőért megvásárolt és esendélet alá rejtett Madonna-kép Budapestre ke-rült. A műgyűjtő az egyik ismert magyar kép-re Restaurátorhoz, a „képek röntgenszemű mesteré-hez”, Aczél Györgyhez vitte a „rejtett” Madonna-képet.

Egy vásznan három kén

Aczél, aki érdekes és a világon egyedülálló vegyi úton restaurálja a festményeket és már többször hozott elő komoly értékeket egészen je-lentéktelen képek mögül — hozzáfogott a le-mosáshoz. A vegyi úton végzett munkának meg is volt az eredménye: lejött minden „ráfestés”. De nemcsak a esendélet, hanem a Madonna is és elő-bukkant az eredeti kép: egy ugránczó kutya a zöldelő mezőn. — Tehát a Madonna-kép is hamisítvány, ráfestett kép volt...

A műgyűjtő valósággal boldogtalan lett. Nem-csak a nyolcvanezer pengő elvesztése, hanem a műkincsnek vélt gyönyörű Madonna-kép semmi-vé válása miatt is. És ami a legszomorúbb, semmit sem tehetett a külföldi műkereskedő ellen, mert hiszen az ő tanácsára mint műkincset, nemzeti értéket festette át és vitte át a határon.

A külföldi képhamisítóknek ez a „remeklése” a műgyűjtők, kereskedők és hatóságok figyelmét újból felhívta a pesti képhamisítókra.

Mibe kerül egy hamisítás?

Nem egyszer előfordul ugyanis, hogy hamisított Munkácsy-festmények, Szinyei-művek és más művészek hamisított képei forgalomba ke-rülnek és a magánygyűjteményekbe. Szinte lehe-tetlen a védekezés ellene, mert a hamisítások oly tökéletesek, hogy legtöbbször még a szakértőt is megtévesztik. Szinte egyedül Aczél Györgynek a mikrokémiai, vegyi eljárása tudja leleplezni a jól sikerült hamisításokat és éppen ezért az utóbbi időben sokan fordultak hozzá ilyen irányú kére-temmel. Volt eset, amikor naponta több hamisít-ványt sikerült lelepleznie.

— Pincékben, műhelyekben dolgoznak ezek a képhamisítók — mondja Aczél. — Sok esetben kétségtelenül nagyon ügyesen. A legtöbbször kopirozás útján készítik a festményeket — termé-szetesen világűrű mesterekét — és azután külön-böző sötétítő lakkokkal vonják be, hogy a régiség látszatát keltsék. Tizenöt-húsz pengőért készít-nek ilyen „rég” 1400-1600-ból származó fest-ményt, „valódi aláírásokat” pedig öt pengőért szállítanak. Igen sok holland mester művét hamisították az utóbbi időben. Többször átfestések régi vásznakat, vagy gyenge képeket „felfokoz-nak” és ezeket hozzák azután forgalomba, a vásárlók megtévesztésével.

A képhamisítók leleplezésének lehetőségéről és módjáról is beszélgettünk Aczél Györgyvel.

— A fizika, a sugárvizsgálatok, az ibolyán-túli sugárzás, a fluoreszkálás és a röntgen-sugarak jöttek segítségére a képek kutatójának, aki eddig szemléleti, stíluskritikai és művészet-történeti alapokon dolgozott. A régi rendszer sok tévedésre adott alkalmat és lehetőséget. Hogy más ne említsek, köztudomású a berlini múzeum világhírű igazgatójának, Bodanak a sorozatos tá-vedése. Elméleti alapon nem tudták pontosan megállapítani, hogy egy-egy műalkotásnak hatá-rozottan ki a mestere, vagy egy mesternek melyek a kétségtelen alkotásai. Szerintem — és ezt már Európa-szerte kezdik elismerni — a mikrokémiai rendszer, az ecsetkezelés grafológiája, a tér-kiháználás elmélete és a pszichotechnika adnak biztos alapot a kép kutatás szolgálatában. A hamis-ítások leleplezése tekintetében ugyanígy a vegyi alap kétségtelen bizonyítékokat szolgáltat.

A pesti képhamisítók garázdálkodásának ha-marosan véget fog vetni a hatóság, amelynek egyre több adat halmozódik fel a műgyűjtők cealói ellen és — remélhetőleg gyökeresen kír-tják ezt a „műfajt” a magyar fővárosból.

Papp András.

Olvassátok és terjesszéték
a Magyar Lapok-at!

Külföldi, igen szép

szenképek

nagy választékban kaphatók könyv-osztályunknál:

1. Fekete matt nyomással (Kis Szt. Teréz, Jézus Szive, Don Bosco) 100 drb. 150 Lei
2. Több színnyomatu Spötl és Renthaler képek legfinomabb chromo papíron 100 drb. 160 „
3. Gyönyörű szines vászon-képek (Mária a gyermek Jézussal) 100 drb. 200 „
4. Legfinomabb szines vá-szon képek aranymet-szesszel 100 drb. 350 „

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400
negyedévre 210, egy óra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 45 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.
Csak a választékos magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, zápor, havas eső. A hőmérséklet változatlan.

ZÜRICH I ZÁRLAT. Párizs 20.34¹/₄, London 21.37¹/₂, Newyork 43.50, Brüsszel 73.15, Amszterdam 228.00, Berlin 175.00, Bécs 73.50, Varsó 81.50, Belgrád 10, Bucuresti 325.

A Clujon megforduló vidéki föltisztelendő papság szíves figyelmét legyen szabad felhívni könyvosztályunkban kapható könyveinkre, amelyek a „Bonaventura” kegytárgykereskedésben Cluj, a Barátok temploma mellett, megtekinthetők és megrendelhetők. Költségkímélés szempontjából ugyanott lapunk előfizetési díja is rendezhető.

Hírek a diplomácia köréből. Bucuresti. Saját tud. Thierry, Franciaország Bucuresti követét nagyköveti rangra emelik, de továbbra is ő fogja vezetni a Bucuresti követséget, amelyet azonban nem fog nagykövetséggé átalakítani, mert ez csak viszonyosság alapján lehetséges, Románia pedig sehol sem tart fenn nagykövetséget. Vasile Stoicát, Románia szófiai követét londoni követté nevezték ki.

A skarlát miatt ismét bezártak egy satumarei elemi iskolát. A nagymértékben fellépett skarlátjárvány miatt szombaton délelőtt a főorvos elhivatal ellenőrző közegei razzitát tartottak a református egyház által fenntartott elemi iskolában és megállapították, hogy az iskola több növendéke otthon skarlátban fekszik. Ezért dr. Bolchis György tisztifőorvos öt napra bezáratta az iskolát, egyben elrendelte a tanterem fertőtlenítését. Egyébként a skarlátbetegség száma egyre növekszik és a felnőttek közül is sokan megkapták a veszedelmes betegséget.

A rádiumágyú elindult Budapestre. Budapestről jelentik: A magyar főváros legújabb közegészségügyi intézménye az Eötvös Loránd rádiumkórház, amelynek részére rádiumágyút rendeltek, ami rádiumsugaras kezelésre szolgál. Ennek a műszernek ágyúcső alakú tokja van, amelybe a rádiumot helyezik el és ezért hívják rádiumágyúnak. Ezt a speciális műszert Brüsszelben készítették el, ahonnan szombaton értesítés jött a városházára, hogy a rádiumágyút teherárúként feladták Budapestre. A készülék olyan nagyméretű, hogy külön vagont béreltek részére. A rádiumágyú Brüsszeltől Passauiig vasúton jön, onnan hajón szállítják Budapestre, ahova valószínűleg október közepén érkezik meg.

A kisanant gazdasági konferenciája. Bucurestiből jelentik: A kisanant gazdasági konferenciája október 12-én kezdődik Bucurestiben. Ez alkalommal ratifikálják az új dunai egyezményt is, amelyet Románia és Jugoszlávia kötöttek.

Új telefonközpontot épít a telefontársaság Timisoarán. Saját tud. A telefontársaság a Kereskedelmi és Iparkamara tőzsomszédságában telket vásárolt, amelyen a tavasszal palotát épít. Ebben új automata telefonközpontot létesít.

Érettségi vizsgák Oradeán. Szombaton este fejezték be Oradeán a Gojdu liceumban a szóbeli érettségi vizsgákat. A végleges eredmény a következő: Jelenkezett összesen 162 tanuló, az írásbelin átlag 107 és a szóbelin sikeresen végzett 73 jelölt. A Gojdu magyar tagozatának 11 jelentkezője közül csak egynek, Rokk Ferencnek, sikerült megszerezni az érettségi diplomát.

Az oradeai Mezőgazdasági Kamara hivatalos árfolyama: búza 390—400, rozs 260—270, tengeri 200, csöves tengeri 100—120, árpa 280, zab 265, oszuly 450—500, napraforgó 320, széna 95—130, szalma 25—30, lóhere 100—120, sertés (1. oszt. élő suly kg.) 18—20 lei.

Egy órnagyot hathónapi fogházra és 100 ezer leire ítélték, mert arenlütött egy ügyvédet. Bucuresti. Saját tud. Kinos incidens játszódott le a craiovai igazságügyi palotában. Catuneanu nyugalmazott órnagy az egyik iktatóban találkozott Negri ügyvéddel, akivel peres viszonyban áll. Rövid szóváltás után kétszer arcultította az ügyvédet. Erre rögtön le tartóztatták s azon a címen, hogy hivatali helyiségben hivatását teljesítő ügyvédet inzultált s az ügynevezett kisügyességi gyorsított eljárás alapján még aznap letárgyalták az ügyet a járásbírószágon. A vádlott nem kapott ügyvédet, a sértettet pedig az egész craiovai ügyvédtestület védte. Catuneanu nyugalmazott órnagy azzal védekezett, hogy nem az ügyvédet ütötte arcul, hanem az alperest, akivel pereskedik. A bíróság azonban nem vette ezt az érvelést figyelembe és hat hónapi elzárásra s a dolyme-gyei ügyvédi kamara javára fizetendő 100.000 lei kártérítésre ítélte a vádlottat, aki fellebezett az ítélet ellen.

* Láposy Erzsébet zenetudományánál felnőttek részére külön tanfolyam nyílik, Oradea, Strada Simeon Stefan 20. szám.

Adomány. Kinába induló ferencendi misz-szionárius atya utiköltsége javára kiadóhivatalunkhoz befolyt: Sz. J.-né Dumbráveni gyűjtés-ként 160 lei. Az adományt rendeltetési helyére eljuttattuk.

A turdai új unitárius lelkész beiktatása. Turdáról jelentik: Dr. Boros György unitárius püspök vasárnap iktatta be Lőrinczy Denest, a Turdára most megválasztott unitárius lelkészt, aki eddig Bucurestiben teljesített szolgálatot. Az új lelkészt Gál Miklós orsz. képviselő a Magyar Párt nevében, Bethlen Mária grófnő pedig a nőegyletek nevében üdvözölték. A vármegye nevében Ratiu főügyész s a város nevében Biji Gavril alpolgármester mondott üdvözlő beszédet. Az üdvözlőket után közbéd volt.

A félkegyelmű juhász Magyarországra akarta hajítani gazdáját juhait. A satumaremegei Boghis községben a határőrök figyelmesek lettek egy öregemberre, aki egy juhnyáját akart áthajtani Romániából Magyarországra. Mivel a grancsárok csempészt sejtettek benne, megállásra szólították, de miután többszöri felszólításra sem állt meg, utána löttek. A lövés célt tévesztett, de az öregembert elfogták. A zétszéledt juhnyáját nagynehezen összetertették, az öregembert pedig letartóztatták és ma bekísérték az ügyészségre. Itt kiderült, hogy a határon elfogott ember Rasca György 65 éves juhász, aki Varga József sátmárelli gazdálkodónál van alkalmazásban. Az öregember az ügyészségen zavarosan viselkedett, kijelentette, hogy ő a római pápa és azért ment el a nyájjal, mert üldözik és meg akarják ölni. A csendőrség csempészsé gyanúja miatt a juhász gazdáját: Varga Józsefet is előállította. Varga az ügyészségen kijelentette, hogy ő nem adott megbízást juhászának csempészésre és elmondotta, hogy az öreg Rascán már régen észrevette, hogy meghibbant az aya és valószínűleg zavaros, ködös állapotban ment világra a 92 juhval. Az ügy tisztázásáig a sátmárelli gazdálkodó egyelőre az ügyészségen marad. A meghibbant juhászt elmeorvosintézetbe utalták.

Az alvó család mellett fosztották ki a lakást. Oradeán hétfőn hajnalban még ismeretlen tettesek álkulccsal felnyitották Schwartz Sándor Április 20. utca 17. szám alatti vendéglős lakását s amíg a család tagjai a hálószobában aludtak, a betörők kifosztották a többi szobákat. A betörők odáig mentek vakmerőségükben, hogy mikor már a lakás értékesebb tárgyait összeszedték és zsákokba gyömészölték, bementek a vendéglőbe és áldomást ittak. Elfogyasztottak ott néhány üveg bort és megették a kezük ügyébe eső ennilalókat is. Schwartz Sándor és családja csak reggel viték észre a betörők garázdalkodását. A tetteseknek eddig nem sikerült nyomára akadni.

Temetés. Osvat Gheorghe kisbirtokos 82 éves korában Toboliun meghalt. Temetése ma 3 órakor lesz. (Erdélyi „Concordia”).

Migray József

A marxizmus csődje

és a kivezető út a gazdasági, társadalmi s állami élet válságából.

Propaganda kiadás.

Ára 70 lei és portó.

Kapható könyvosztályunkban

Feljegyzések

A magyar katolikuság tajtékzó ellensége Onisifor Ghibu újra támadásba kezd. Napon-ta jelennek meg újabb cikkei az Universul hasábjain: minden figyelmét ismét a magyar katolicizmus ellen összpontosítja.

Legújabb cikksorozatát (Universul X. 5—275) eddigi ilyen hadjáratának felsorolásával nyitja meg.

Innen tudjuk, hogy eddig 21 nagy városban tartott ellenünk előadásokat; 14 röpiratot és könyvet adott ki, köztük vastag köteteket, melyek ugyanezt a célt szolgálták; feljelentéseket adott be ellenünk a közoktatásügyi, a vallásügyi, a belügyi, a külügyi, a közegészségügyi, a földművelésügyi miniszteriumokhoz, azután az országos főszigurancához és a csendőrségi főparancsnoksághoz, valamint négy város ügyészségénél és hat törvényszéknél indított eljárásokat gáztettünk ellen; felhívta ránk az Antirevizionista Liga, a Frafia Ortodoxa Romana, a román nemzeti egyházi kongresszus és mindkét román püspökség, sőt még katolikus püspökök figyelmét is. De még ennél többet tett. Panasszal fordult ellenünk II. Károly királyhoz, a Nemzetek Szövetségének elnökéhez, sőt mi több, magához XI. Pius-hoz, a római pápához...

Minderre hivatást és kötelességet érzett magában — ugymond — mint román, de úgy is mint jó keresztény, mert a magyar katolicizmus nagyzási hóbortja, melyet a pápa is támogat, ezer esztendő óta már annyi bonyodalmat okozott Európa délkeleti részeiben...

Valóban okozott. Kezdte azzal, hogy a Duna völgyében megépítette a nyugati kereszténység legkeletibb bástyáját, melyen túl nem jutott el a nyugatnak egyetlen művészi és szellemi áramlata sem. Folytatta azzal, hogy ezt a bástyát századokon keresztül keményen védelmezte tatárral, törökkel szemben. Az utóbbi különösen nagyzási hóbort volt, de mégis eléggé eredményes.

Itt az ideje, hogy ezt az öreg viharvert bástyát Onisifor Ghibu végre lerombolja és elfoglalja. Annál is inkább, mert amint ebben a bevezetőben is mondja, mintegy félmilliórdot érő vagyonról van még itt szó. (Skin.)

Tífuszjárvány Tarnavica megyében. Diciosanmartinból jelentik: A megyében több helyen tífuszjárvány van. A legtöbb megbetegedés Silea községben történt. A betegek nagyrészt a diciosanmartini kórházba szállították.

Az angol király koronázása előtt megházasodik. Londonból jelentik: VIII. Eduárd király házasságának kérdése újra szőnyegre került. Az angol király ugyanis megígérte édesanyjának Mary anyakirálynőnek, hogy megkoronázása előtt föltétlenül meg fog házasodni.

A vonat átrobogatott fölötté, de — tovább aludt. Győről jelentik: Bősárkány felől Csorna felé robogott gyorsított motoros vonat a csornai pályaudvartól nem messze, hirtelen megállt a nyílt pályán. Kiderült, hogy egy Közel Sándor nevű nyolcéves tehénpásztorfiú a sinek között elaludt. A vonat vezetője észrevette, hogy valami van a sinek között, leadta a fűtjelzéseket, de a hetven kilométeres sebességgel haladó szerelvényt már nem tudta időben megállítani. A vonat átrobogatott a gyermekek és a mozdonyvezető rémülten szaladt hátra, abban a hitben, hogy a gyermeket halálra gázolta. Meglepetten látták azonban, hogy a fiú még mindig nyugodtan alszik a sinek között és csak hosszas keltegetés után ébredt fel. Szerencsére egy gódrós hely volt az, ahol a gyermek a sinek közé heveredett és így a szerelvény átrobogatott felette.

* A kritikus életkorban reggelként 1—1 pohár természetes „Ferenc József” keserűviznek valóban áldásos hatása van. Az orvosok ajánlják.

Fénykép helyett „fotoszobor” Tokióból jelentik: Egy fiatal japán tudós, Isao Morioka dr. megtalálta, helyesebben: megoldotta a „fotoszobrászatot”, vagyis a fénykép után történő szoborkészítést. A találmány lényege a következő. A fényképezőgéppel szemben forgatható szék van, ebbe ül a fényképezendő egyén, mögötte pedig reflektor világít. E reflektor úgy van szerkesztve, hogy nem az egész alakot világítja meg, hanem csak keskeny fénycsövet vetít a modellre. A szék pedig egyenletesen forog a fényképezés alatt. A filmes felvétel percenként 1600 felvételt készít. A modell tehát körben megfordul és a gép körben fotografálja. Négy-öt másodperc alatt megfordul a szék, így egy fotoszobor elkészítéséhez 460 felvétel kell. Az előhívott filmen a megvilágított keskeny csíkok az alak egy-egy részét adják. A filmet megnagyítva, vékony alumíniumlemezekre másolják, a másolatokat megfelelő szerkezettel kivájják és a metszeteket sorban összerakják. A hasonlóság most már tökéletes, csak durva a szobor felülete. Épp ezért viaszszal átöntik és elsimítják. Ezt azután agyagha nyomják s gipszsel, vagy bronzal kiöntik.

Sikkasztás miatt letartóztatták a Méra vállalat egyik alkalmazottját. Baiamarei tudósítónk jelenti: A Méra társaságkocsivállalat baiamarei kikirendeltsége feljelentést tett a rendőrségen Katona Béla jegyzelő ellen, sikkasztás miatt. A feljelentés szerint Katona kétezerkilencszáz lelt sikkasztott. Megállapították róla, hogy számtalanszor potyautasokat is szállított. Rendőrségi kihallgatása után átadták az ügyésznek.

Faluról-falura járva fosztogattak. Arad. Saját tud. Szeptember 22-ről 23-ra virradó éjjel betörték Antal János zarandi kereskedőhöz, a lakásból és üzletből 48 ezer lelt vitték el. A betörők ezután Gabnai István gazdálkodó lakásába akartak betörni, de a kutyák ugatására a gazda felébredt, kiment, mire a betörők az utcán rájuk váró szekérrel elmenekültek. Gabnai is gyorsan szekérbe fogott, de már nem tudta utolérni a tolvajokat. A csendőrségre sietett, ahonnan értesítették a szomszédos községek csendőrségeit is leigazoltattak minden szekeret. Sikertelen is a timisomegyei Fibis község csendőreinek megfogni a tolvajokat. A betörők Stoica Gheorghe, Sárközi György és Darucs János, feleségeikkel együtt menekültek. A szekeren megtalálták az Antal Jánostól ellopott holmikat s így minden tagadás hiábavaló volt. Kihallgatás közben Draucs János megszökött, de a többi bevallotta, hogy faluról-falura járva fosztogattak már mindössze csak 279 lélek hiányzott a ki- aradi ügyésznek.

Addis-Abeában nagy fényűző ünnepelték meg Olaszország háborúba lépésének első évfordulóját. Addisz-Abeából jelenti: Olaszország háborúba lépésének első évfordulóját impozáns keretek között ünnepelték meg a kormányzói palota előtti téren. Graziani marsall, Etiópia alkirálya csapatszemlélet tartott, majd beszédet intézett a katonákhoz. Többek között ezeket mondta: „A birodalom létrejött. Most az építés vár reánk. Az egész világnak új áldozatokat kell hoznia. A rend jelszava: folyton előre”.

Rövid ciuci hírek. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Benedek Albert gheorgheni fűrészgári munkást a rönktéren egy leguruló szálfa elütötte. Életveszélyes sérüléseivel kórházba szállították. — Miklós József frumosaai 28 éves ácsmeister az állami iskola vezetésétől 13 ezer lei értékű munkát vállalt. A munka elvégzése után ki is fizettek részére 12 ezer leit, ezer leit ellenben bizonyos kifogásokkal visszatartottak. Erre Miklós az iskola tulajdonát képező több szerszámot elvitt és eladta. A törvényszék tiznap elzárásra ítélte. — Ditráu község tanácsa két és félmillió leit szavazott meg közművelődési ház építésére, ami például szolgálhatna a többi politikai községeinknek is. — A megye községeiben újból erőszakoskodó előfizettségűtök folyik. Ezúttal a „Garda Financiară” és „Gazeta Meserilor” című újságokat igyekeznek rátküldni az iparos és kereskedőkre, sok esetben olyan fenyegető magatartással magukat „inspektor”-oknak kijátszó lapigynökök, hogy tettelességüket is lehet tartani.

Hatvan százalékos bukás a timisoarai érettségiben. Saját tud. Az érettségi bizottság most fejezte be a vizsgákat. 177 jelölt közül csak 70 tette le a vizsgát, 107 megbukott. Bukási arányszám: 60. Csak 40 százalékot engedtek át. Az írásbelin 75. a szóbeli vizsgán 32 jelölt bukott meg. A legjobb osztályzat mindössze 7,60, azt ezúttal az állami német liceum Wilhelm János nevű tanulója kapta. Harminckilencen egyöntetűen kerek „hatos” osztályzatot kaptak.

A kivételi tilalom nem vonatkozik a diófáburkolatu butorokra. A Hivatalos Lap szeptember 28-iki száma királyi dekrétumot közöl, amely hivatkozással arra, hogy már korábban a diófának mindenféle formában való kivételét betiltották, ezeket a rendelkezéseket most úgy módosítja, hogy a nem diófából készült, de diófáburkolattal ellátott butorok exportját a rendeletnek a Hivatalos Lapban való megjelenésétől számítva megengedi.

Szezekesztői üzentek

P. O. D. A legújabb szőlőültetési törvény értelmében, ha az újraültetendő szőlő nem haladja meg a 10 százalékát az egész szőlőnek, akkor a „Serviciul agricol județean”-hoz benyújtott kérvény ellenében megadják az engedélyt. Az Ön esetében azonban a szőlő 50 százalékáról van szó és ezt az újítást csak a földművelésügyi miniszternek címzett kérvényben azt is fel kell tüntetni, hogy milyen fajtájú szőlőt akar a kidobott helyére ültetni. A miniszternek címzett kérvényt is a Serviciul agricol județeanhoz kell beadni s onnan továbbítják.

Kilencmillió lakosa van Magyarországnak. Budapestről jelenti: A Központi Adatgyűjtő Hivatal szerint Magyarország lélekszáma az év júniusában túljutott a kilencmillión. Még az 1930-as népszámlálás 8.688.319-ben állapította meg a lakosság számát s ettől kezdve lassan közeledett ez a szám a kilencmillió felé. A népszámlálást követő első öt évben 990.123 születés mellett 697.959 volt a halottak száma. A természetes szaporodás tehát az első öt év alatt 292.164 lélek volt. Az idei január azután 3164 fővel, a február 3356 fővel, a március 4089 fővel vitt közelebb a kilencmilliószámhoz, melyből ekkor már csak 8758 főnyi hiányzott. Az április kedvezőtlen hónap volt, a természetes népszaporodás mindössze 3536 fő, a májusi viszont 4643. Így május végén már minrőssze csak 279 lélek hiányzott a kilencmillióhoz.

Kloroformos rablók kifosztottak egy tanfelügyelőt a vonaiban. Timisoara. Saját tud. Iliescu Danila megyei tanfelügyelő a közoktatásügyi minisztérium hívására Bucurestibe utazott. Utközben a gyorsvonaton kloroformos rablók elvették pénztárcáját. Iliescu tanfelügyelő a gyorsvonat egyik második osztályú fülkéjében utazott, vele együtt még négyen voltak a fülkében. A kloroformos rablás körülményeit nem tudja elmondani, csak arra emlékszik, hogy egyszerre igen mély álomból ébredt fel és ekkor már egvedül volt a fülkében. De ekkor azt is észrevette, hogy a pénztárcája hiányzik. Rendkívül mélyen aludt és ebből arra következtet, hogy kloroformmal vagy más hasonló szerrel kábították el. Először valószínűleg magától szundított el és féloldalt dőlt az ülésen. Begombolt kabátján erősen látványos tömött pénztárcája körvonala. Ugy látszik a tetteseknek ez feltűnt s abban a hiszemben voltak, hogy igen sok pénz lehet nála. Ugy lehet, hogy ekkor altatták el kloroformmal s aztán valószínűleg zselett pengével kétszer belevágtak a kabát bélésebe. Először a zsebnél, úgyhogy a tárca lecsuszott a béléshöz s aztán a bélés végén is, ahol kiszedték zsákmányukat. A pénztárcában igen sok irat okmány, azonkívül névezeröttszáz lei volt Iliescu tanfelügyelő Bucurestibe érve. Feljelentést tett a rendőrségen, ahol nemsokára visszakapta a pénztárcáját az iratokkal együtt. A tettesek ugyanis a tárcát kidobták a vonatból, csak a pénzt tartották meg.

Ötszáz font vérdíjat tűzött ki egy arab vezér az angol haderő főparancsnokának fejére. Jeruzsálemből jelenti: Palesztinában a kormány egyelőre még nem vezette be az ostromállapotot, mivel reméli, hogy a zsidó-arab feszültséget sikerül enyhíteni. A kisebb összetűzések állandóan tartanak. Haifa és Jeruzsálem közt egy elszigetelt rendőrállomást hétfőre virradó éjjel banditák támadták meg. A rendőrök löszere védekezés közben kifogyott, szerencsére azonban még idejében segítséget kaptak. Az arabok felgyújtották az Akra mellett ásatásokat folytató tudományos kutatók három sátrát és a sátrak egyikjét súlyosan bántalmazták. — El Kaudsi, a zsidó arabok egyik vezetője közölte, hogy ötszáz angolfont jutalmat ad annak, aki Dill angol tábornokot, az angol haderő főparancsnokát élve, vagy holtan kezei közé juttatja.

Franco tábornok,

a nemzeti Spanyolország ujonnan megválasztott elnöke. Csütörtökön történt ünnepélyes kikiáltása, amit a világ összes kormányainak tudomására hoztak. Franco tábornok hatalma kiterjed az összes katonai és önkéntes alakulatokra, hogy segítségükkel teljesen felszabadíthassa Spanyolországot a bolsevizmus alól.

*** Női betegségek gyógyításánál a természetes „Ferenc József” keserűvizet gyakran alkalmaznak,** mert könnyen bevehető, rendkívül enyhén hashajtó, hatása pedig gyorsan és minden kellemetlenség nélkül bekövetkezik. Az orvosok ajánlják.

Négyszáz évét jubilálja Európában a burgonya. Ha Spanyolország most nem forrongana és nyugodtan, békésen folya a polgári élet, megtartották volna most azokat az ünnepségeket, amelyeket ez év szeptemberére terveztek — a burgonya Európába érkezésének 400. évfordulója alkalmából. Négyszáz esztendő nagy idő, de még ehhez képest is hatalmas karrier az, amit befutott Európában a burgonya és amely alatt nemcsak a gazdagok asztalának lett csemegéjévé, de a szegény embernek is főtáplálékává. Az európai konyhaművészet tette a krumplit a legváltozatosabb éledelek egyikévé: sokszáz különböző formában készítik már azt el a világ minden részén. A burgonya öshazája Chile északi része és Peru. Amerikában már Kolumbus előtt is jól ismerték és sokra becsülték ezt a táplálékot. Állítólag egy spanyol hajós hozta 1536-ban hazájába az első burgonyát. Spanyolországból indult el a krumpli európai körutjára, innen került először Hollandiába, majd Itáliába és Angliába. Sokak szerint azonban elcsúszott a burgonya jubileuma, mert egyes kutatók azt állítják, hogy az angol Sir Walter Raleigh, a híres utazó, aki állítólag egyideig Erzsébet királynő kegyence is volt, fedezte fel Európa számára a burgonyát, de nem négy száz, hanem csupán háromszázötven évvel ezelőtt, 1586-ban.

Főbelőtte magát a timisoarai állami egészségügyi laboratórium igazgatója. Saját tud. Telegut Ioan dr, a timisoarai állami egészségügyi laboratórium igazgatója vasárnap a déli órákban a laboratórium irodájában főbelőtte magát. Felesége a templomból hazajövet holtan találta. 1919-ben került ide, ő szervezte meg a laboratóriumot és minden igyekezte odairányult, hogy Timisoarán Pasteur-intézetet létesítsenek. Az épület már meg is van, csupán az intézet létesítéséhez szükséges engedély s a berendezés hiányzik. Telegut dr negyvenkilenc éves volt és Abudról származott. Nagyfokú idegességben szenvedett, — idegessége már rég feltűnő volt és valószínű, hogy most is idegrohamában követte el az öngyilkosságot. Hat hét óra orvosi kezelés alatt is állt. Felesége a verseti román főesperesnek, Oprea Traiának a leánya.

117.000 kilométert gyalogolt egy levélhordó. Sidneyben most nyugdíjaztak egy levélhordót, aki ötven esztendőig állt a posta szolgálatában és ilyen minőségben 117.000 kilométert gyalogolt. Ezzel a teljesítménnyel a levélhordó több mint négyszer körüljárhatta volna a Föld legnagyobb délkörét, az egyenlítőt. Nyugalombavonulása után a levélhordó megbetegedett és orvosai azt tanácsolták, hogy naponta hosszabb sétát tegyen. Ez a kúra használt is, a levélhordó rövidesen jobban lett. Vannak emberek, akik megbetegészenek a téletlenségtől.

Egy carei leány meghalt Timisoara utcáján. Timisoara. Saját tud. Erős tüdővérzés vett elő az utcán egy fiatal leányt s amíg a járőrök mentőkért telefonáltak, meg is halt. Grosz Teréznek hívják, 21 éves és pár nap előtt jött Careiből rokon látogatásra. Régóta tüdővésztes volt és a tüdőben megpattant ér okozta tragikus halálát.

Harminckét rabbit száműztek Ukrajnából. Varsóból jelenti: Moszkvai hír szerint Fehér-Oroszországban és Ukrajnában legutóbb harminckét rabbit tartóztattak le. Azzal vádolták őket, hogy összeköttetésben állottak a Lettországba menekült ellenzéki zsidókkal. A harminckét rabbit a Szelevjevszki szigetekre száműzték.

Nagyszabású királyi kegyelem Bulgáriában. Szófiából jelenti: Boris bolgár király trónralépése és Bulgária függetlensége évfordulója alkalmából 494 elítéltnak kegyelmézett meg. A megkegyelmezettek között van több kommunista is, akik a törvényszéki tárgyaláson annakidején sajnálkozásukat fejezték ki eltávolításuk miatt és megígérték, hogy szakítanak a kommunizmussal.

A cluji magyar színház műsora

CLUJ (Thália-társulat):
Szerda fél 9: **Csavargólyán.**
Csütörtök délután 5: **Nászút Bécsbe.** — Este fél 9: **Szent Johanna.**
Péntek fél 9: **Hamlet.**
Szombat délután 4: **Mézeskalács.** — Este 9: **Ij. Horváth Pál.** (Elsőszőr forgószínpadon.)
Vasárnap délután 3: **Csárdáskirálynő.** — Délután 6: **Csavargólyán.** — Este 9: **Ij. Horváth Pál.**

Hétfő fél 9: **Ij. Horváth Pál**
Kedd fél 9: **Ij. Horváth Pál**

KÖZGAZDASÁG

A repülőbélyegek levonásának módját újabb rendeletek szabályozzák

Kihágást követ el, aki szabálytalanul jár el a lerótt bélyegek érvénytelenítése körül

A Nemzeti Repülőalap legutóbb ismét több igen fontos rendeletet adott ki, melyek a repülőbélyegek levonásának módját szabályozzák. E rendelkezések ismerete a közönség szempontjából feltétlenül szükséges, mert a repülőbélyegek helytelen alkalmazása kihágásnak minősül és súlyos joghátrányokkal jár.

A lerótt bélyegek érvénytelenítése különösen fontos. Ha ugyanis olyan bélyeget talál az ellenőrzés, amely szabályszerűen érvénytelenítve nincs, azt úgy tekintik, mintha a fél bélyeglerovási kötelezettségét elmulasztotta volna. Az érvénytelenítésnek három módja van: a lebélyegzés, az elszakítás és a perforálás.

A számlákra, fizetési táblázatokra (borderou) lerovandó és két részből álló speciális repülőbélyegeket fel kell ragasztani úgy a számlatömbre, mint magára a számlára, illetve fizetési táblázatra. A felragasztás úgy történik, hogy a bélyegnek az a része, amelyen az ország címer van, a számlatömbre legyen felragasztva, míg a másik rész, — melyen az uralkodó képe van, magára a számlára vagy a borderourra kerül.

A látványossági jegyekre, szállító jegyekre, nyugtákra, vagy más olyan okmányokra ragasztandó bélyeg, amely jegyeket, vagy iratokat tömbből tépnek ki, úgy érvénytelenítendő, hogy a jegy leszakítása alkalmával a bélyeg is kettészakíttassék, a bélyeg felsőrésze ilyenkor a tömbön marad, az alsó rész pedig a leszakított iraton.

A szerződések bélyegeinek lerovása. Előreláthatóan sok vitára fog okot szolgáltatni. A munka-, szállítványozási, ellátási stb. szerződésekre vonatkozóan ugyanis az új rendelkezések felhívják a felek figyelmét arra, hogy az érvényben levő repülőbélyegtvörvény rendelkezései szerint egyezrelékes bélyegtaxa alá esnek az összes írásbeli, vagy szóbeli olyan szerződések, amelyek bármilyen munka, szállítványozás, ellátás, vagy szállítás ügyében köttetnek meg. Hasonlóképpen bélyegezendők ezeknek a szerződéseknek írásban vagy szóban, akár egészükben, akár részben másokra való engedélyezéséről szóló szerződések is.

Abban az esetben, ha a szerződések írásban kötötték meg, az egy ezreléket a szerződés megkötése alkalmával kell leróni.

Abban az esetben azonban, ha csak szóbeli szerződés van, az egy ezrelékes bélyeget a számlára (faktúrára) kell felragasztani. Ennek következtében egy ilyen szerződés végrehajtásaképpen kibocsátott számlán azonkívül, hogy az előírt egy ezrelékes bélyeg felragasztandó, még külön egy ezrelékes bélyeget kell felragasztani, az utóbbit, mint a szóbeli szerződés illetékét, illetve annak írásbeli bizonyítékának bélyegét. Az ilyen számlán tehát összesen két ezrelék bélyeg alkalmazandó.

Ez a bélyeg megfelel a kincstári bélyegek taxáinak is. A bélyegtvörvény 14-ik artikulusának 13-ik paragrafusa, amely a rendező számlabélyegekre vonatkozik, előírja a két ezrelékes kincstári bélyeget. Míg a bélyegtvörvény 15-ik artikulusának 3-ik paragrafusa 140 százalék bélyeget ír elő azokra a szerződésekre, amelyekről fentebb már szó volt.

A Nemzeti Repülőalap az UGIR megkeresésére október 15-ig határidőt ad arra mindenkinek, hogy az említett okmányokon az esetleg hiányzó bélyegeket egészítsék ki

A kiegészítés vagy úgy történik, hogy a számlákra felragasztják a hiányzó bélyeget vagy pedig úgy, hogy kimutatást készítenek mindazokról az okmányokról, amelyekben nem volt elég bélyeg felragasztva és a kimutatásban feltüntetik a hiányzó bélyegek értékét. Ezeket az értékeket a kimutatásban összegezik és az ennek megfelelő összeget a Nemzeti Banknál fizetik be a Nemzeti Alap számlájára javára.

Ennek a kimutatásnak másolatát, valamint a Nemzeti Bank nyugtáját be kell mutatni láttamozás végett a Nemzeti Alapnak.

Számlák repülőbélyeg ezreléke.

A harmadik rendelet, melyet a pénzügyminiszter adott ki az egy ezrelékes számlarepülőbélyegek lerovásának módjáról szól. A rendelet szerint ezeket a bélyegeket ezentúl nem lehet nyugta ellenében befizetni a pénzügyigazgatóságoknak, hanem a bélyegjegyek alakjában kell felragasztani a számlára.

Bemutatás által való nyugta ellenében történő kifizetésnek csak abban az egy esetben van helye, ha a befizetendő taxa meghaladja a tízezer leit. Ha például olyan számláról van szó, amelynek értéke 12 millió ötszáz ezer lei, ennek egy ezrelékes taxája 12.500 lei. Ezt az összeget már a pénzügyigazgatóságnál kell befizetni nyugta ellenében. Minden más esetben azonban, ha a taxa tízezer leinél kisebb, akkor bélyegjegyekben kell felragasztani. Az összes többi rendelkezések különben érvényben maradnak.

Mérséklék a postatarifát a Balkán államok között. Bucurestiből jelentik: A Balkán-antant gazdasági tanácsának most folyó harmadik ülészaka elé javaslatot terjesztettek, a posta- és távtráfordalomban való szorosabb együttműködés tekintetében. A javaslat előkészítése céljából Románia, Törökország, Görögország és Jugoszlávia előzetes tanácskozásokat folytattak. A tanácskozásokról az első konkrét eredménye az, hogy a négy ország postaszakértőkből álló külön bizottságot küld ki. Ez a bizottság meg fogja vizsgálni és valószínűleg el is fogja határozni a posta- és távirati díjak jelentékeny lecsökkentését. A megbeszélés október 7-én lesz. Arról is szó van, hogy ugyanezen az értekezleten a kisantant és a Balkán-antant közötti postaforgalom egységesítéséről is szó lesz.

Megszakadtak a lengyel-francia kölcsöntárgyalások. Varsóból jelentik: A Franciaország részéről Lengyelországnak nyújtandó kölcsön részleteinek letárgyalását most bizonytalan időre elhalasztották, mert a frank leértékelése következtében igen sok technikai kérdés rendezése csak az állapotok végleges megszilárdulása után várható. Most az is kétségesé vált, hogy az eredetileg 2 milliárd frankra tervezett kölcsön összege változatlan marad-e a frank régi értékében, vagy pedig erre is kiterjesztik a leértékelés mértékét. Ha a kölcsönt a névértékben folyósítják, a kölcsön oly mértékben csökken, amilyen mértékben a frank leértékelése történik. Ugyancsak elhalasztották a korábbi vasutépítési kölcsön második részletére irányuló tárgyalásokat is és a lengyel megbízottak el sem utaztak a francia fővárosba.

A kereskedelmi törvényt módosítani fogják. Bucurestiből jelentik: A törvényelőkészítő bizottság megkezdte a kereskedelmi törvény módosítására vonatkozó munkálatait. A bizottság addig a törvény 62. szakaszát vizsgálja felül, melyek a kereskedőkre, a kereskedelmi könyvekre, a részvénytársaságokra és a közkereseti társaságokra vonatkozólag tartalmaznak intézkedéseket. Mivel a bizottság elvégzi a módosított szakaszok szövegét a törvény második részében kerül a sor október végéig előreláthatólag először a bizottság a munkát és a parlamenti ülés szak megkezdésekor az igazságügyminiszter be terjeszt a módosított törvény tervezetét.

A fakitermelők egyesülete nem teljesíti szerződéses kötelezettségeit a pénzaláértékelő államokkal szemben

A Nemzetközi Dunabizottság bizalmatlan a francia frank iránt

Bucurestiből jelentik: A fakitermelő vállalatok szövetsége várható kihatásaiban igen fontos határozatot hozott. Ugy döntött nevezetesen, hogy azokat a szerződéseket, amelyeket a vállalatok a pénzaláértékelő államokkal kötöttek nem realizálják. Illetőleg csak akkor szállítanak, ha a megrendelők angol fontban fizetnek.

Igen érdekes, hogy a Nemzetközi Dunabizottság is tartózkodó magatartást tanúsított a francia frankkal szemben. Mindenesetre erre mutat a napokban hozott határozata, mely szerint a Sulina-Dunaágon áthaladó hajók illetékeit csak angol fontban, vagy az áthaladó hajó államának pénznemében fogadja el. Eddig ezeket az illetékeket francia frankban kellett fizetni.

Korán vagy késő ősszel telepítsünk?

Az őszi gyümölcsfaültetés csupán kimonodottan nedves talajon vagy hideg fekvésben nem ajánlatos. Másutt mindenütt feltétlenül ez az előnyösebb idő a tavaszival szemben. Vanak kivételes esetek, melyek a körülmények összejárásán folytán egyes gyümölcsnemeknél (pl. őszibarack) látszólag a tavaszi ültetés előnyösege mellett szólnak, de ez csak kivétel.

Előfordul, hogy a késő őszi és tavaszi őszibarack eredése között a tavaszi az előnyösebb, mert a tél hideg volt s a késő ősszel ültetett, meg sem ülepedett fák egyrésze elfogyott. Ez a körülmény egyben felveti annak a kérdésnek elbírálását, hogy a korai vagy a késői őszi ültetést tartjuk-e előnyösnek.

Az eddigi felfogás, melyet a gyakorlati tapasztalatok alakítottak ki az, hogy a korán ősszel visszavonuló és meleg igényes gyümölcsnemeket, amilyen az őszibarack, mandula, kajsz, jobb mennél előbb, szóval kora ősszel ültetni, sőt nem árt ezeknek a fákknak lombját, — mikor már színesedik, — lehúzni, hogy előbb szállítás alá kerüljön és elültethető legyen.

A többi gyümölcsnemeknél sem kell sokáig várni. Amint a lombzat lehullása megengedi, ültessünk mennél előbb. A talaj ősszel még meleg, a gyökérfejlődésre előnyös baktériumtenyésztések is életfunkciókat végeznek. Az ilyenkor ültetett fa akár csak az eredeti helyén, tökéletesen befejezi tenyésztését; megnyesett gyökerei a talajrögök között elhelyezkedve, a vágott sebek behegésztésére kalluszt fejlesztenek. Tehát ha október hónapban ültetünk felkészültebb állapotban mennek a tél felé.

Példaképek az életszentség utján:

- Müller Lajos S. J.:**
Benigna Consolata nővér élete; a híres misztikus lélek élete, naplója, magánnyilatkozásai, ájtatosságai, tanácsai.
Ára 95 lei.
- Csávossy Elemér S. J.:**
Egy sir a Duna felett. Egy napjainkban elhunyt magyar vizitációs nővér élete, lelki fejlődése, sok követhető erénypéldája.
Ára 55 lei.
- Wagner:**
Mai lányok életstílusa; szentéletű fiatal lányok nevelőhatásu, érdekes életrajza.
Ára 60 lei.
- S. J.:**
Jézus nyomában. P. Pignatelli S. J. a száműzött herceg életrajza, a jezsuitarend feloszlása idejéből. Rendkívül érdekes és tanulságos.
Ára: 115 lei
- Kapható: **KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.**

SPORT

Nehezebb ellenfél volt Románia,
mint AusztriaLáttam már szebb mérkőzést, de egészségesebbet keveset
Brillirozított a román fedezetisor

A Bucuresti—sighetli gyors kerekének egyenletes dűbörgése között haladtunk Cluj felé. A vonat utasai még nagyrészt aludtak, amikor benyitottam az étkezőkocsiba, ahol a magyar együttes és a vezetők éppen reggeliztek.

Helyet foglaltam az egyik asztalnál, kávét rendeltem.

Észrevettem, hogy két asztallal odébb dr. Mamusits Mihály, a „Nemzeti Sport” főmunkatársa Langfelder Ferenc ügyvezető igazgatót faggatja.

Kitűnő alkalom a széleslátókörű sportférfiu véleményének a meghallgatására — gondoltam magamban és mikor Mamusits „végzett” velem megkértem, hogy foglaljon helyet éhany percre asztalomnál.

Az aprótermetű, de végtelenül kedvesmodorú Langfelder szívesen tett eleget kérésemnek.

Első kérdésem rögtön a vasárnapi magyar-román mérkőzésre vonatkozott.

— Meg fog lepődni kedves uram, de bevezetőül rögtön kijelenthetem, hogy Románia sokkal nehezebb ellenfélnek bizonyult Ausztriánál. Az osztrákok tudása technikai és taktikai felépítésén alapszik, a román együttes azonban keményebb és elszántabb.

— Sokan csalódtak a magyarok játékában, — vetettem fel a kényes kérdést.

— Ebben igazuk is van, — bólint fejével Langfelder, — nem ment a játék a fiuknak. Egvet azonban le kell szögezni: láttam már szebb mérkőzést, de egészségesebbet keveset.

— Az eredménnyel meg van elégedve?

— Az eredmény igazságos és fedi a mér-

kőzés folyamán mutatott erőviszonyokat. Az első félidőben talán jobbak voltak a románok, de szünet után a nagyobb állóképesség és rutin kiütöközött.

— Melyik csapatrészt tetszett Önnek legjobban?

— Nagyszerűen játszott a román fedezetisor. Nem törődtek az építéssel, de minden dolgukat higgadtan és biztosan intézték. Nagy meglepetés volt számomra Dobra játéka. A két hátvély ilyen kitűnő fedezetisor mögött szintén nagyvonalú játékokat produkált.

— És a csatársor?

— Erről a csapatrésztől már kevesebb jót mondhatok. Ugyanabba a hibába estek, mint a mieink. Sokat tologattak, de nem lőttek.

— A magyar csapatban ki tűntette ki magát?

— Elsősorban Toldit kell kiemelni, aki egyedül volt elfogadható a csatársorban. Szünet után feljavult a fedezetisor, azonban a csatárosok játékát ez sem tudta megjavítani. Titkosnak legalább öt olyan helyzete volt, ami más-
kor biztos gól. Hozzá kell még tennem, hogy a fiúk nagyon panaszkodtak a talajra, amely bizony a fű ellenére gödrös volt. Sokat csetlettek-botlottak és emiatt a passzok is igen gyakran szemmel láthatólag egészen más irányba mentek. Reméljük, a most épülő CFR-Stadionban több gondot fognak fordítani erre a nagyjelentőségű körülményre.

A vonat ebben a pillanatban lassított. Kitekintünk és Apahidát látjuk magunk előtt. Gyorsan elkészöntünk, hogy a esonmagjainkat rendezesdjük.

Ballay Sándor.

December másodikán:

Anglia—Magyarország válogatott futball-
mérkőzés Londonban

Nov. 24-én rendkívüli tanácsülésem állítja össze az angol válogatott csapatot

Budapestről jelentik: Hétfőn délelőtt 11 órakor ült össze az angol szövetség nemzetközi bizottsága, hogy döntsön afelől, melyik ország válogatottját hívják meg Angliába. Az angol szövetség egyhangulag Magyarország meghívása mellett döntött s már a mérkőzés pontos idejét és helyét is megállapították. December másodikán délután 3

órákor az Arsenal pályán játsszák le a két ország közötti válogatott mérkőzést.

Budapesti sportkörökben nagy örömet keltett a meghívás, mely annál is inkább jelentős, mert az összes európai államok pályáztak rá. A magyar válogatottat a legtöbb összeállításban fogja kiküldeni Londonba a szövetség.

Paprikavásár Szegeden.

A világhírű szegedi paprikát óriási mennyiségben árulják a szegedi őszi vásáron. Lovas-szekerekre felpakkolva szállítják a szegedi paprikát a paprikaőről malmokba.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépe n. Oradea, Strada Regele Carol II. No. 7

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja azavankint 3 lea, vastagabb betűvel 6 lea. Legkisebb apróhirdetés ára 20 lea. (A: Álláskeresőknek 33 százalékos kedvezmény), Cím a kiadóban 10 lea.

Lakás

Egyszobás

komfortos esetleg két kis szobás lakást keresek. Cím: Palace hotel portásánál.

Kapualatti

külön bejárattal tiszta szobát keresek. Cím: kiadóba kérek „október 15” jellegre.

Kiadó

3 szobás modern lakás november 1-re. Oradea, Str. Oltenia 15. szám.

Külön bejárattal

utcai butorozott szoba kiadó. Oradea, Str. Nicolae Jiga 11.A. szám.

Kiadó

kétszobás alkovos lakás, fürdő- és előszobával, kertes házban, november 1-re. Oradea, Str. Joan Ciordas 38.

Kiadók

új házban egyszobás, fürdőszobás és 3 szobás lakások. Oradea, Ciorgariu-utca 35-a.

Kiadó

egy háromszobás, összkomfortos lakás november 1-re. Oradea, Str. Cantemir 25. szám.

Kiadó

3 szobás modern utcai balkonos lakás. Oradea, Str. Tache Jones cu 15. szám.

Kiadó

egy udvari szoba-konyha, speizos lakás, összes mellékhelyiségekkel november 1-ére. Str. Eliade Radulescu No. 13.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László nyomda r. t., Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Sárosi csak egy félidőt játszik Clujon

(Cluj). Hétfőn állították össze a Budapest válogatott ellen játszó Északi liga válogatottal. A felállítás a következő: Sepsí — Borgeau, Felcean I. — Munteanu I., Gain, David — Cornea, Ploesteanu, Szaniszló I., Bodola, Capusan. Tartalékok: Pop III., Nistor, Cocuban II.

A budapestiek a következő összeállításban játszanak: Csikós — Polgár, Fekete — Seres, Sárosi dr. (Szabó II.), Dudás — Kocsis, Szaniszló, Nemes, Toldi, Titkos. Tartalékok: Lázár, Sas, Cseh. — Sárosi dr csak az egyik félidőben fog játszani. Hogy melyikben, az majd csak a mérkőzésen dől el. A magyar csapat fél a pályától, mert a Károly-stadion még nincs egészen készen, s így a füves és kavicsos régi pályán kell lejátszani a mérkőzést.

Szabó Miklós világrekordot javított a 200 méteres síkiútásban. Budapestről jelentik. A vasárnap rendezett nemzetközi atlétikai versenyen Szabó megdöntötte az eddigi 200 méteres síkiútás világrekordját s perc 20,4 másodperces idővel új világrekordot állított fel.

Adás-vétel

Jókarban

levő fekete női téllakabát eladó. Oradea, Str. Delavrancea 16. szám.

Használt

ebédlő butorok és egy szobakálya eladók. — Oradea, Strada Ciorgariu 30. szám.

Alkalmazás

Toledó

munkához szépen dolgozó himzönőt keresek. Oradea, Str. Pasteur 13.

Ügyes

masamódiányokat felveszek. Cím a kiadóban.

Jobb mindenes

azonnalra fölvéteik. — Oradea, Str. Take Ionescu 41. Kapuval szemben.

Ügyvédjelöltet

kellő praxissal azonnal alkalmazok dr. Bozsodi, Oradea, Pável-utca 17.

Különféle

Értesítem

m. t. vevőközönségemet, hogy a nyári szünet után, október 1-én, újra megnyitottam cukrász üzemet, Tisztelettel Lázár József cukrász, Oradea, Strada Tichindeal 18-a.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.